ਜਾ ਕਉ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗੋ ਇਸ ਜੁਗ ਮਹਿ, ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ ॥

ਮਾਸਕ ੧ੴ ਪੱਤਰ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ ॥

ਸੂਰਾ

ਪਟਿਆਲਾ

ਅਗਸਤ AUGUS

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩ ॥

ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਮੋਹਣੀ ਜਿਨਿ ਵਿਣੁ ਦੰਤਾ ਜਗੁ ਖਾਇਆ ॥
ਮਨਮੁਖ ਖਾਧੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਬਰੇ ਜਿਨੀ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜਗੁ ਕਮਲਾ ਫਿਰੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥
ਧੰਧਾ ਕਰਤਿਆ ਨਿਹਫਲੁ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਮਨਿ ਨ ਵਸਾਇਆ।
ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਤਿਨਾ ਕਉ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ ਕਉ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਮ: ੩ ॥ ਘਰ ਹੀ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਭਰਪੂਰੁ ਹੈ ਮਨਮੁਖਾ ਸਾਦੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਜਿਉ ਕਸਤੂਰੀ ਮਿਰਗੁ ਨ ਜਾਣੈ ਭ੍ਰਮਦਾ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇਆ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਤਜਿ ਬਿਖੁ ਸੰਗ੍ਰਹੈ ਕਰਤੈ ਆਪਿ ਖੁਆਇਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲੇ ਸੋਝੀ ਪਈ ਤਿਨਾ ਅੰਦਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਦਿਖਾਇਆ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇਆ ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਸਾਦੁ ਆਇਆ ॥
ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਊਪਜੈ ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨਾ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਹੈ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਪਉੜੀ ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਅਗੰਮੁ ਹੈ ਕਹੁ ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਪਾਈਐ ॥
ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖ ਅਦ੍ਰਿਸਟੁ ਕਹੁ ਜਨ ਕਿਉ ਧਿਆਈਐ ॥
ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਬੁਝਾਏ ਆਪਿ ਸੁ ਹਰਿ ਮਾਰਗਿ ਪਾਈਐ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਵੇਖਾਲਿਆ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਪਾਈਐ ॥੪॥

੧੯੬੮ 1968

www.AKJ.Org

ਇਹ ਉਕਤ ਗੁਰਵਾਕ 'ਸੂਰਾ ਪ੍ਰੈਸ' ਵਲੋਂ ਹੋਏ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ

* ਲੇਖ—ਸੂਚੀ *

ਨੰ:	ਲੇਖ	ਪੰਨਾ	ਲੇਖਕ
੧	ਸੰਪਾਦਕੀ (ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ?)	੪	ਐਡੀਟਰ
੨	ਪਪੀਹਾ (ਕਵਿਤਾ)	੫	ਭਾ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰਾਹੀ' ਲਖਨਊ
੩	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ	੭	ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾ: ਸਾਹਿਬ ਭਾ: ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪	ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ (ਕਵਿਤਾ)	੧੩	ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸਾਧਿਕ' ਮੂੰਡੀਆਂ
੫	ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ...... ਕਲਿਜੁਗ ਊਤਮੋ ਜੁਗਾ ਮਾਹਿ......	੧੪	ਭਾਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ M.Sc. ਪਟਨਾ
੬	ਬੂਹਾ	੨੧	ਭਾ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰਾਹੀ' ਲਖਨਊ
੭	ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਣੀ (ਕਵਿਤਾ)	੨੪	ਭਾ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਿਰਤੀ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ
੮	ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ	੨੫	ਡਾ. ਤੇਜਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੂਪਾਲ
੯	ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ?	੩੦	ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ
੦	ਹੈ ਕੋਈ ਜਾਗਦਾ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ?	੩੧	ਭਾ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ।
੧	ਨੇਕੀ ਬਦਲੇ ਬਦੀ	੩੩	ਭਾ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜਗਪਾਲ' ਜਗਪਾਲਪੁਰ
੨	ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਤੋਂ	੩੬	ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਖੋਜੀ ਦਾ ਕਲਮ ਤੋਂ
੩	ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸ਼ਵ	੪੦	ਗਿ. ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਪਾਦਕ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
੪	ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਗੁਰਧਾਮ ਯਾਤਰਾ	੪੨	ਗੁਰਧਾਮ ਯਾਤਰਾ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
੫	ਸਾਲਾਨਾ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ	੪੩	ਨਿਰਬਾਣ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ।
੬	ਇਸ ਦੇਹੀ ਕੋ ਪਾਲ......	੪੪	ਭਾ. ਮਾਲਿਕ ਸਿੰਘ ਜੀ B.Sc. ਕਾਨਪੁਰ
੭	ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ...	੪੬	ਭਾ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜਗਤ' ਫਤੋਵਾਲ

ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

'ਸੂਰਾ' ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਪਾਠਕ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵੀਰ 'ਸੂਰਾ' ਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ੧੦) ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ੪ ਰੁਪਏ (ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ) ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ, ਜੋ ਕਿ 2 ਰੁਪਏ ਫ਼ੀ ਕਾਪੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਭੇਜਣ ਦੀ ਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

ਦਾਸ—ਮੈਨੇਜਰ, 'ਸੂਰਾ' ਪਟਿਆਲਾ।

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ—ਦੇਸ ੬) ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਦੇਸ ੧੦) ਰੁਪਏ ਇਕ ਕਾਪੀ ੬੦ ਪੈਸੇ

ਲਾਈਫ਼ ਮੈਂਬਰ—੧੫੦) ਰੁਪਏ

www.AKJ.Org

ਜਾ ਕਉ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗੋ ਇਸ ਜੁਗ ਮਹਿ, ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ

ਜਿਲਦ ਨੰ: ੩ | ਸਾਵਣ—ਭਾਦੋਂ ੪੯੯ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ | ਅੰਕ ਨੰ:

ਭਾਦਉ ਭਰਮਿ ਭੁਲੀ, ਭਰਿ ਜੋਬਨਿ ਪਛੁਤਾਣੀ ॥
ਜਲ ਥਲ ਨੀਰਿ ਭਰੇ, ਬਰਸ ਰੁਤੇ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ ॥
ਬਰਸੈ ਨਿਸਿ ਕਾਲੀ,ਕਿਉ ਸੁਖੁ ਬਾਲੀ,ਦਾਦਰ ਮੋਰ ਲਵੰਤੇ ॥
ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਚਵੈ ਬਬੀਹਾ ਬੋਲੈ,ਭੁਇਅੰਗਮ ਫਿਰਹਿ ਡਸੰਤੇ ॥
ਮਛਰ ਡੰਗ ਸਾਇਰ ਭਰ ਸੁਭਰ, ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਿਉ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ॥
ਨਾਨਕ ਪੂਛਿ ਚਲਉ ਗੁਰ ਅਪੁਨੇ, ਜਹ ਪ੍ਰਭੁ ਤਹ ਹੀ ਜਾਈਐ ॥੧੦॥

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹਮਾਹਾ)

'ਆਨਰੇਰੀ ਐਡੀਟਰ :
ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ

ਅਗਸਤ ੧੯੬

ਸੂਰਾ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ, ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਪਟਿਆਲਾ ਲਈ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਐਡੀਟਰ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫਤਰ "ਸੂਰਾ" ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ੫ ਅਗਸਤ ੧੯੬੮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ।

www.AKJ.Org

ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ?

ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮ ਚਾਰ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਚ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਰੀਪੋਰਟ ਛਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਿਆ ?

ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ੁਗਲਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕ ਸ਼ੁਗਲ ਹੀ ਸਮਝ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਲਾਹ ਕੇ ਗੇ ਸਿਰ ਗਲੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਈ ਲੋਕ ਕਛਹਿਰੇ ਵੀ ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ਹੀ ਉਂਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਲੋ 'ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ' 'ਕੜਾਹ' ਹੀ ਸਹੀ, ਢਾਈ ਰੁਪੈ ਵਿਚ ਮਿਲ ਆ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀ-ਤ ਵੀ ਨਿਤਨੇਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਹੜੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਾਂ ਦਾੜ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਭਦੇ, ਜੋ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਈ ਘੰਟੇ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਕਰ ਸਕਣ। ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਲਭ ਪੈਂਦ ਹਨ, ਪਰ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਘੰਟੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਅੰਨ-ਦਾਤੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਦੇਸ-ਰਖਸ਼ਾ ਲਈ ਸਜੀ ਬਾਂਹ ਵੀ ਹਨ। ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਪੰਝੱਤਰ ਲੋਕ ਤਮਾਕੂ, ਬੀੜੀ ਵਰਤਦੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਪੋਸਤ ਕਈਆਂ ਦੇ ਹੱਡਾਂ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਪਚਾਨਵੇਂ ਬਚੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਕੱਟਦੇ ਜਾਂ ਮੁੰਨਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਗਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਸਿੱਖ ਬੱਚੀਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਨਮਤੀਆਂ ਦੀ ਰੀਸੋ ਰੀਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫ਼ੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ, ਰਹਿਤ ਰਖਣ ਵਾਲੇ, ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਚੰਗੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਕੇਵਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਬਹੁਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।‡

www.AKJ.Org

ਪ
ਪੀ
ਹਾ

ਭਾ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰਾਹੀ'
ਲਖਨਊ

ਬੋਲ ਬੋਲ ਵੇ ਬੋਲ ਪਪੀਹੇ,
ਬੋਲ ਮਿਠੜੇ ਬੋਲ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਬੋਲਿਆ ਤੇਰਾ
ਪਹੁੰਚੇ ਸੱਜਣਾਂ ਕੋਲ।
ਬੋਲਣ ਦੀ ਹੁਣ ਰੁੱਤ ਸੁਹਾਵੀ,
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਫੋਲ।
ਜ਼ਰੇ ਜ਼ਰੇ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਹਸਦੀ
ਬੈਠੀ ਘੁੰਘਟ ਖੋਲ।
ਭਿਜੇ ਅੰਬਰੀਂ ਕਿਰਨਾਂ ਫੜ ਫੜ
ਝੂਟੇ ਨਵੀਂ ਹਿੰਡੋਲ।
ਅੱਡੀ ਛੜੱਪੇ ਬੱਦਲੀਆਂ ਦੇ
ਬਿਜਲੀਆਂ ਕਰਨ ਕਲੋਲ।

ਵਣਾਂ ਵਣਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਣੀਆਂ ਗੁਟਕਣ
ਬਾਗੀਂ ਬੋਲੇ ਕੋਲ।
ਜੁਗਨੂਆਂ ਜੋਤਾਂ ਆਣ ਜਗਾਈਆਂ
ਕਿਸ ਮਾਹੀਏ ਦੀ ਟੋਲ ?
ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਇਹ ਰੁਤ ਕਣੀਆਂ ਦੀ
ਹਰ ਥਾਂ ਲੁਕਵੇਂ ਚੋਹਲ।
ਚੰਨ ਬਦਲੀ ਦੀ ਖੇਡ ਅਨੋਖੀ,
ਰਾਤ ਦਿਹੁੰ ਦਾ ਮੇਲ।
ਬੋਲ ਬੋਲ ਰੇ ਬੋਲ ਪਪੀਹੇ,
ਬੋਲ ਸਹਿਜ ਦੇ ਬੋਲ।
ਬੋਲ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹੂਕ ਦਿਲੇ ਦੀ,
ਪਾ ਛਡਿਆ ਭੜਚੋਲ।
ਨੀਰ ਭਰੇ ਭਰ ਸਾਗਰ ਉਛਲੇ,
ਤੇਰੀਆਂ ਪਿਆਸਾਂ ਹੋਰ।
ਬੋਲਣ ਦੀ ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਆਈ ਆ,
'ਅੱਜ' ਦੀ ਘੜੀ ਅਮੋਲ।
ਇਸ ਵਾਰੀ ਦੇ ਤੁੱਲ ਨਾਂ ਕੋਈ,
ਤੁਲ ਤੁਲ ਗਏ ਸਭ ਤੋਲ।
ਬੜੇ ਭਾਗ ਇਹ ਅਉਸਰ ਲੱਧਾ
ਲੱਖ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਘੋਲ।
ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਰੁੱਸੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ,
ਬਹਿ ਕੇ ਪਤਰਾ ਫੋਲ।

---

‡ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਐਮ ਐਲ.ਏਜ਼ ਆਏ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਵਜ਼ੀਰੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕੌਮੀ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਪਿੱਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੀ ਕੋਈ ਲੀਡਰ, ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ, ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ, ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗਿਰਾਵਟਾਂ ਕਿਉਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ? ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਲਈ ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ ?

www.AKJ.org

ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਰਵੀਂ ਸਹਿਜ ਘਰ ਖੇਲੀਂ,
ਪੀਵੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਝੋਲ।
ਕੂਕ ਤੇਰੀ ਦਿਲਦਾਰ ਦੇ ਕੰਨੀਂ,
ਪੈ ਜਾਏ ਵਿਸਰ ਭੋਲ।
ਪੀਹ ਜਿੰਦੜੀ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਸੁਰਮਾ,
ਲਵੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਘੋਲ।
ਸੱਭੇ ਤੇਰੇ ਕਾਜ ਸੁਹੇਲੇ,
ਜੇ ਰੰਗ ਮਾਣੇਂ ਢੋਲ।
ਦਰਸ ਮਾਹੀ ਦਾ, ਮਿਹਰ ਮਾਹੀ ਦੀ,
ਤਾਰ ਨਾਂ ਸਕੀਏ ਮੋਲ।
ਨਾਂ ਬੋਲੀਂ ਕੋਈ ਬੋਲ ਪਪੀਹੇ,
ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਨਾਂ ਬੋਲੀਂ।
ਮੋਤੀਓਂ ਮਹਿੰਗੇ ਅੱਥਰੂ ਤੇਰੇ,
ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਨਾਂ ਰੋਲੀਂ।
"ਹੱਥ ਨਾਂ ਲਾਈਂ ਕੁਸੰਭੜੇ" ਨੂੰ,
ਨਾਂ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਕਾਂਜੀ ਘੋਲੀਂ।
ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੇ ਹੱਥ ਨਾਂ ਆਉਣਾ,
ਕੋਮਲ ਜਿੰਦ ਨਾਂ ਰੋਲੀਂ।
ਬਾਲਣ ਖਾ ਖਾ ਅੱਗ ਨਾਂ ਰੱਜੀ,
ਇਹ ਅੰਗਿਆਰ ਨਾਂ ਫੋਲੀਂ।
ਧਨ ਜੋਬਨ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਵਿਚ ਨਾਂ,
ਦਿਲ ਦੀ ਦੌਲਤ ਤੋਲੀਂ।
ਮਾਰੂ ਥਲ ਦੀਆਂ ਫੋਕੀਆਂ ਚਮਕਾਂ,
ਵਖ ਨਾਂ ਰੀਝਾਂ ਡੋਲ੍ਹੀਂ।
ਲਹੂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾਂ ਖੇਡੀਂ,
ਨਾਂ ਇਹ ਹੱਡ ਘਚੋਲੀਂ।
ਮਿਥਿਆ ਚੋਂ ਨਾਂ ਅਸਲਵਾਦ ਦੇ,
ਨਕਸ਼ ਗੁਆਚੇ ਟੋਲੀਂ।
ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਰਿੜਕੀਂ ਵੀਰਾ,
ਪੀੜ ਸਹੀਂ ਨਾ ਡੋਲੀਂ।
ਐਸਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਚਿੱਤਰ ਵਾਹੀਂ,
ਕੱਚਾ ਰੰਗ ਨਾ ਘੋਲੀਂ।
ਵੇਖੀਂ ਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਲਖ ਧੂੜੀਂ,
ਸੁੱਚੇ ਰੂਹ ਦੇ ਸ਼ੋਅਲੀਂ।

* * *

ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ—

13 ਮਈ 1968 ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਹਰਮੇਲ ਕੌਰ ਜੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਇਹ ਬੀਬੀ ਮਾਸਟਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫਰਵਾਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੈਣ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ 1958 ਦੀ ਕਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ' ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਤੇ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਸੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਲੋਂ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਪਿੰਡ ਮਦਾਰਪੁਰ (ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨਪੁਰ) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੇਕੇ ਘਰ ਵਲੋਂ 14 ਜੂਨ ਨੂੰ ਫਰਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਨਾਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰਖੇ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਚ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜੋੜੀ ਰਖੀ ਹੈ। ਦਸ ਦਮੜੇ 'ਸੂਰਾ' ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਚੋਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੋਨਾਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਣਾਈ ਰਖੇ।

—ਐਡੀਟਰ]

www.AKJ.Org

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ

(ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ)

ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਪਲੇਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਪੈਣ ਸਾਰ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਖੇ ਹਫੜਾ-ਤਫੜੀ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਰਥਾਤ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਨਹੋਣੀ ਨਾਘਾ ਬਲਾ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਅਨੇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਾਵ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਵਲਾਇਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਮੰਗਾ ਕੇ ਅੱਡੋ ਅੱਡੀ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਖੇ ਥਾਓਂ ਥਾਈਂ ਪਲੇਗ ਮੈਡੀਕਲ ਆਫ਼ੀਸਰ ਥਾਪ ਦਿਤੇ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਵੀਨ ਵਲਾਇਤੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਪਲੇਗ ਮੈਡੀਕਲ ਆਫ਼ੀਸਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਰੰਭਣ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਸਚਾਤ ਹੀ ਇਕ ਸਿਖ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਕਤ ਪਲੇਗ ਮੈਡੀਕਲ ਆਫ਼ੀਸਰ ਦਾ ਪਰਸਨਲ ਐਸਿਸਟੈਂਟ (Personal Assistant) ਨੀਯਤ ਕਰ ਕੇ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਕਈ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਖ ਹਦਾਇਤ ਇਹ ਸੀ :—

'ਡੇਖੋ ਪਲੇਗ ਮੈਡੀਕਲ ਆਫ਼ੀਸਰ ਜਿਸ ਕੇ ਮਾਟੈਹਟ ਤੁਮ ਜਾਟੇ ਹੋ, ਏਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆ ਆਦਮੀ ਹੈ ਔਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾ ਉਰਡ ਵਗੈਰਾ ਕੋਈ ਡੇਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਨਟਾ। ਉਸ ਕੋ ਹਰੇਕ ਬਾਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੇਂ ਅਚੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝਾ ਡੇਨਾ ਔਰ ਇਸ ਡੇਸ ਕੇ ਰਸਮੋਂ ਰਵਾਜ ਸੇ ਵਾਕਫ ਕਰ ਡੇਨਾ ਟੁਮਾਰਾ ਸਭ ਸੇ ਪਹਿਲਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੋਗਾ।' ਓਧਰ ਡਾਕਟਰ (Plague Medical Officer) ਨੂੰ ਭੀ ਉਕਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਡੀਊਟੀ ਸੰਭਾਲਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਟੁਮ ਜੋ ਆਪ ਕਾ ਪਰਸਨਲ ਅਸਿਸਟੰ[illegible] ਮੁਕੱਰਰ ਕਰੇਂਗੇ, ਆਪ ਨੇ ਉਸ ਕੀ ਹਰ ਅਮ[illegible] ਸੇ ਸਲਾਹ ਲੇਕਰ ਚਲਨਾ ਹੋਗਾ, ਚੂੰਕਿ ਆ[illegible] ਇਸ ਦੇਸ ਕੇ ਰਸਮ ਰਵਾਜ ਸੇ ਵਾਕਫ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲੀਏ ਆਪ ਕੋ ਅਪਨੇ ਪਰਸਨਲ ਅਸਿਸਟੰ[illegible] ਕੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮੁਜਬ ਚਲਨਾ ਹੋਗਾ।'

ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ [illegible] ਮਿਲਾਪ ਪੱਤਰ (Introductorv Letter) ਲੈ[illegible] ਪਲੇਗ ਮੈਡੀਕਲ ਆਫ਼ੀਸਰ ਦੇ ਪਾਸ ਗਏ [illegible] ਪਰਸਪਰ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਪਸਚਾਤ ਖੂਬ ਗੂ[illegible] ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਅ[illegible] ਥੋੜ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਭਰੋ[illegible] ਇਕ ਦੂਜੇ ਉਤੇ ਬੱਝ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਾਂ[illegible] ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਅਨਦਿਨ ਘਿਉ ਖਿਚੜੀ ਹੀ ਰਹਿ[illegible] ਸਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅਰਥਾਤ ਪਲੇਗ ਮੈਡੀ[illegible] ਆਫ਼ੀਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ[illegible] ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਡਾਕ[illegible] ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ (Duty) ਅਤਿਅੰਤ ਸੁਗਮ ਨਿ[illegible] ਲਗ ਪਈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੇਸੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਉੱਕਾ [illegible] ਅਤੇ ਅਸੂਝ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆ[illegible] ਸਹਾਇਕ (Assistant) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ [illegible] ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੋੜ ਬਣੀ ਰਹਿ[illegible] ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਰ[illegible] ਪੈਂਦਾ, ਐਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਨਿ[illegible]

www.AKJ.Org

ਘਰੋਗੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਜਿੱਠੇ ਜਾਂਦੇ। ਗੱਲ ਕੀ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜੋ ਪਰਸਪਰ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈ ਤਾਂ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਵਿਹਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਭੀ ਪਰਸਪਰ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਫਿਲਾਸਫ਼ਾਨਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਵਿਹਲ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਲੰਘਣੀਆਂ। ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਐਥੋਂ ਤਾਂਈਂ ਗੱਲ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਨਿਜ ਬ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਭੇਦ ਭੀ ਨਿਧੜਕ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕ ਪਾਸ ਪਰਗਟ ਕਰਨੋਂ ਡਾਕਟਰ ਹੋਰੀਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੇ। ਰਾਹ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੌਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਭੀ ਕਈ ਵਾਰ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗਹਿਰੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ (Topics) ਛਿੜ ਪੈਣ।

ਇਕ ਵਾਰ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਪਲ ਨੂੰ ਲੋਦਾ ਲਾਉਣ (Plague Inoculation) ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਘੋੜਾ ਤ੍ਰਾਟ ਪਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਤਾ ਕਿ ਘੋੜਾ ਬਰਾਬਰ ਕਰਕੇ ਤ੍ਰਾਟ ਛਡ ਦਿਓ। ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਦਰਜਨ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਟੱਟੂਆਂ ਦੀ ਭਾਜੜ ਪੈਂਦੀ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਜੈਸਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਭੈੜਾ ਰਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਜ਼ੈਲਦਾਰ, ਸਫੇਦ ਪੋਸ਼ ਆਦਿਕ ਦੋ ਉਂਗਲ ਨੇਕ ਨਾਮੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਪੂਣੀਆਂ ਵਟਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਟਾਏ ਤੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ ਏਸੇ ਤ੍ਰਾਟ ਬਾਜ਼ੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਗਿਆ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਟ ਅਜੇ ਭੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਲਘਦਿਆਂ ਭੀ ਜਾਰੀ ਹਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਂਭ ਦੀ ਜੋ ਚੌੜਾ ਰਸਤਾ ਵਗ ਹਾ ਸੀ, ਐਨ ਉਸ ਉਤੇ ਤ੍ਰਾਟ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਿੰਘ ਅਚਾਨਕ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ ਰਹਿਤੀਏ ਭਾਈ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠ ਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਇਧਰ ਪੈਣੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡੀਊਟੀ ਉਤੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਚੇ ਸੁਆਮੀ, ਆਪਣੇ ਸਦੀਵੀ ਸਿਰਤਾਜ,ਸਚੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਈ, ਨਾ ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ, ਬਸ ਕਵਲ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ :—

'ਜੋ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਗਤੀ ਤਿਨਿ ਲੈਹਿ ਛਡਾਈ।
ਨਾਨਕ ਵੇਪ੍ਰਵਾਹੁ ਹੈ ਤਿਸੁ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਈ।'

ਦੇ ਭੈ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ, ਜੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਸ, ਦਬੜਸਟ ਆਪਣੇ ਤ੍ਰਾਟ ਪਏ ਅਰਾਕੇ (ਘੋੜੇ) ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਰੋਕ ਕੇ ਭੈ-ਭੀਤ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀ ਤਾਂ ਫੜੱਕ ਘੋੜਿਓਂ ਥੱਲੇ ਆ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਵਾਗਾਂ ਕਿਧਰ ਵਗਾਹ ਕੇ ਵਾਹੋ ਦਾਹ ਪਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਣੀ ਜਾ ਢਠੇ, ਅਰਥਾਤ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਤਕਾਰ ਸਹਿਤ ਦੋਏ ਕਰ ਜੋੜ ਨਿਵ ਕੇ ਖੂਬ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਝੁਕਕੇ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਜਦੋਂ ਸਵਾਧਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਅਰਥਾਤ ਸਾਥੀ ਡਾਕਟਰ ਹੋਰੀ ਭੀ ਲਮੇ ਪਏ ਮਥਾ ਟੇਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਿੰਘ ਹੋਰੀ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਹੋਰੀ ਅਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਮਰਯਾਦਾ ਪੂਰਬਕ ਐਵੇਂ ਦਖਾ ਦੇਖੀ ਦੇ ਲਕੀਰ ਦੇ ਫ਼ਕੀਰ ਹੀ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਤਬ ਨੂੰ ਦੇਸ ਦਾ ਇਕ ਰਿਵਾਜ ਸਮਝਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਪਰਸਨਲ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਦੀ ਨਕਲ ਹੀ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਸਰਧਾ ਪੂਰਤ ਨਹੀਂ ਨਿਵੇਂ। ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਝਬਦੇ ਹੀ ਸਚਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਬਹੁੜ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਅਰਾਕਿਆਂ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਹੋਰੀਂ ਤਤਕਾਲ

www.AKJ.org

ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਚਾਲ ਹੋਲੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਥਮ ਥਮ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਨਭੋਲਪਣੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਧ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਲਗੇ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਸਿੰਘ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਣ ਲਗੇ:—

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉਤਰ

ਡਾਕਟਰ—ਵੈਲ ਭਾ...ਸਿੰਘ ਇਹ ਕੀ ਸੀ ਇਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਮੈਨੂੰ ਕੁਛ ਸਮਝਾਓ।

ਸਿੰਘ—ਆਪ ਕੀ ਪੁਛਦੇ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਕਿ ਆਪਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਡਾਕਟਰ—ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਓਹ ਬੜਾ ਜਲੂਸ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਗ ਆਪ ਝੁਕ ਕਰ ਨਿਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਗੇ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ, ਕੀ ਸੀ? ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਇਸ ਬਿਧ ਝੁਕਣਾ ਅਤੇ ਨਿਉਣਾ ਕੀ ਅਰਥ ਰਖਦਾ ਹੈ?

ਸਿੰਘ—ਆਪਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦਾ ਉਤਰ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪ ਵਡਾ ਜਲੂਸੀ ਸਾਮਾਨ ਦਸਦੇ ਹੋ, ਓਹ ਤਾਂ ਅਸਾਡੇ ਸਚੇ ਇਸ਼ਟ ਗੁਰਦੇਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜ ਭਾਗ ਦਾ ਉਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਉਸ ਬਿਧ ਝੁਕਣਾ ਅਤੇ ਨਿਵ ਕੇ ਮਥਾ ਟੇਕਣਾ, ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾ ਸਚਾ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਤਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੈਸਾ ਕਿ ਸਿਖ ਮਤ ਅੰਦਰ ਪਰਚਲਤ ਅਤੇ ਮਾਨਨੀਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ—ਓਹ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਮਝਿਆ, ਏਹ ਓਹੀ ਇਕੋ ਅਵੈਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਖ ਮਤ ਉਤੇ ਆਨਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦੂਸ਼ਨ ਲਗਾਂਵਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਮਤ ਇਤਰਾਮਤਾਂ ਵਿਖੇ ਕਲੰਕਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਚ ਮੁਚ ਜੋ ਇਹ ਇਕ ਨੁਕਸ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿਖ ਮਤ ਇਕ ਅਤਯੰਤ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਮਤ ਸੀ।

ਸਿੰਘ—ਸਿਖ ਮਤ ਦਾ ਏਹੋ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ ਆਨਮਤ ਸਿਖ ਮਤ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਮਾਤ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਏਹੋ ਵਧੀਕ ਵਡਿਆਈ ਸਿਖ ਮਤ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਸਗਲ ਧਰਮਾਂ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਫੈਲ ਕੋਈ ਧਰਮ ਭੀ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੇ ਲਵੇ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪੜ ਸਕਦਾ ਏਸੇ ਇਕੋ ਅਪਾਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਨਮਤ ਧਰਮ ਕਲਾ ਤੋਂ ਹਿਠਾਹਾਂ ਡਿਗ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਦਾਉਣ ਦੇ ਥਾਉਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰਨ ਅਧਰਮ ਵਾਲੀ ਬਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜਾ ਅਪੜੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਡਾਕਟਰ—ਅਜੀ! ਚਾਹੇ ਆਪ ਕਿਵੇਂ ਕਹੋ, ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਸਚ ਮੁਚ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਬੁਤ-ਪ੍ਰਸਤੀ।

ਸਿੰਘ—ਆਪ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹੋ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਲਛਣ (Defirition) ਤਾਂ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਦਸੋ?

ਡਾਕਟਰ—ਚਾਹੇ ਆਮ ਤਾਰੀਫ (Defirition) ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਬੁਤ ਅਰਥਾਤ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਥੀਂ ਘੜ ਹੋਏ ਪਾਹਨ ਵਾ ਪੱਥਰ ਅਥਵਾ ਇਟ ਵੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਮਝਕੇ ਪੂਜਣਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੇਰੇ ਨਿਕਟ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਕਰਨਾ ਭੀ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ,

(Worship and excessive veneration anything which is not God is also idolatory).

ਸਿੰਘ—ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਿਖਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਏਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਲਖਸ਼ਣਾਂ ਮੂਜਬ ਬੁਤ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਦੂਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਘਟ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੜ੍ਹ ਵਸਤੂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਦਾ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਹੈ, ਆਪ ਦੇ ਉਤੇ ਇਹ ਗੋਝ ਭੇਦ

www.AKJ.Org

ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅਗਾਧ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪ ਨੂੰ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਵਿਖੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣ ਗੁੰਫਤ ਅਤੇ ਵਿਦਮਾਨ ਹੋਏ ਵੇ ਭਾਸ ਜਾਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਰੰਚਕ ਭੀ ਭਿੰਨਤਾ ਨਾ ਭਾਸੇ ਤਦ ਆਪ ਕਦੇ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲਾ ਦੂਸ਼ਨ ਸਿਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖ ਦੇ ਉਤੇ ਨ ਅਰੋਪੇ।

ਡਾਕਟਰ—ਭਲਾ ਆਪ ਨਿਸਚਿਤ ਤਾਂ ਕਰਾ ਦਿਓ ਕਿ ਇਹ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਨਹੀਂ।

ਸਿੰਘ—ਆਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਅਦਬ ਸਨਮਾਨ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ?

ਡਾਕਟਰ—ਆਪ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਆਪ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ।

ਸਿੰਘ—ਮੇਰਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਕਿਉਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦ ਤੋਂ ਹੈ ? ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਮਾਤਹਿਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪ ਮੇਰੇ ਅਫਸਰ (Officer) ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਦ ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਅਫਸਰ ਮਾਤਹਿਤੀ ਵਾਲਾ ਸਨਬੰਧ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

ਡਾਕਟਰ—ਹਾਂ ਠੀਕ ! ਫੇਰ ਇਸ ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਕੀ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ?

ਸਿੰਘ—ਇਸ ਸਨਬੰਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਦਾ ਅਦਬ ਸਨਮਾਨ ਕਰਾਂ ?

ਡਾਕਟਰ—ਹਾਂ ! ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿੰਘ—ਤਦ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪ ਨੂੰ ਅਦਬ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਆਪ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਮੜ੍ਹ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ। ਆਪ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਆਪ ਦੇ ਉਕਤ ਗੁਣ ਜਦ ਤਾਈਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪੱਤ੍ਰ (Introductory Letter) ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਪਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ, ਓਦੋਂ ਤੀਕ ਮੈਂ ਆਪਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਓਦੋਂ ਮੇਰੇ ਭਾ ਦਾ ਆਪ ਦਾ ਸਰੀਰ ਇਕ ਮੜ੍ਹਾ ਸਰੀਰ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭੀ ਆਪ ਜੈਸੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੇਰੇ ਭਾ ਦੇ ਉਹ ਮੜ੍ਹੇ ਸਰੀਰ ਹੀ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਸਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਡਾਕਟਰ—ਹਾਂ ! ਇਤਨੀ ਗਲ ਮੈਂ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੋਰਸ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਜੇ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵਖਰੇ ਹੋਰ ਗੁਣ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੜ੍ਹੇ ਸਰੀਰ ਕਹਿਣਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।

ਸਿੰਘ—ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇ ਅਤੇ ਵਿਲਖਣ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਕੀ ? ਜਦ ਤਾਈਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਉਹ ਗੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪਰਗਟ ਅਤੇ ਪਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਦ ਤੀਕਰ ਮੇਰੇ ਭਾ ਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਨ ਸੂੰਨ ਮੜ੍ਹੇ ਸਰੀਰ ਹੀ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਗੋਝ ਅਤੇ ਲੋਪ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਨਿਘਾਸ ?

ਡਾਕਟਰ—ਪਰ ਏਤਨਾ ਤਾਂ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਆਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ?

ਸਿੰਘ--ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਚਮੁਚ ਇਨਸਾਨ ਹਨ।

ਡਾਕਟਰ—ਪਰ ਆਪ ਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਤਾਂ ਸਾਫ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਹੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਆਪ ਮੁਕਰੀ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ।

ਸਿੰਘ—ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਪਈ ਦਿਸੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਨਾਲ ਕੀ ਪਈ। ਕੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮੜ੍ਹੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਕਰਕੇ

www.AKJ.org

ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਮਹਾਂ ਮੜ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਤਾਂ ਹੈਵਾਨ (ਪਸ਼ੂ) ਦੀ ਭੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ—ਪਰ ਫੇਰ ਇਨਸਾਨ ਇਨਸਾਨ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਹੈਵਾਨ ਦਾ ਬੜਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਸਿੰਘ—ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਪਰਤੀਤ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ?

ਡਾਕਟਰ—ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨ (ਪਸ਼ੂ) ਦੀ ਹੈਵਾਨੀਅਤ (ਪਸ਼ੂਪੁਣਾ)।

ਸਿੰਘ—ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ?

ਡਾਕਟਰ—(ਘਬਰਾ ਕੇ) ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੁਣ (Qualities) ਹਨ।

ਸਿੰਘ—ਤਦ ਇਹ ਗੁਣ ਹੀ ਹੋਏ ਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਹੈਵਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪਛਾਣ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦਰ ਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੋਈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਕੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਵ ?

ਡਾਕਟਰ—ਕੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਸਾਰ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੈਵਾਨ ਹੈ ?

ਸਿੰਘ—ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨੋਂ ਹੈਵਾਨ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨੋਂ ਇਨਸਾਨ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?

ਡਾਕਟਰ—ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਦੇਖ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਕਿਹੜਾ ਤੇ ਹੈਵਾਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘ—ਅੱਖੀਆਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਜਿਸਮ (ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ) ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਣਗੀਆਂ, ਜੇ ਭਲਾ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਹੈਵਾਨ ਦੇ ਧੜ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਧੜ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਅੱਖੀ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈਵਾਨ ਦੀ ਕਿਕੂੰ ਤਮ (ਪਛਾਣ) ਕਰੂ ?

ਡਾਕਟਰ—ਹੈਂ, ਹੈਂ ! ਐਸਾ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਹੈ

ਸਿੰਘ—ਭਲਾ, ਜੇ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਡਾਕਟਰ—ਜੇ ਐਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਦ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਬੇਜਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਹੈਵਾਨ।

ਸਿੰਘ—ਭਲਾ, ਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਕੋ ਬਣਮਾਣੂ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਯਾ ਕੋ ਅਜੇਹਾ ਜਾਨਵਰ ਫੜ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਅੱਧਾ ਧੜ ਮਨੁਖ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਧੜ ਪ ਦਾ, ਫੇਰ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪ ਕੀ ਆਖੋ ਇਨਸਾਨ ਕਿ ਹੈਵਾਨ ?

ਡਾਕਟਰ—ਭਲਾ ਜੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਵਿਰੁਧ ਕਦੇ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ !

ਸਿੰਘ—ਪਰਤਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਬਣਮਾਣੂ ਅਜ ਕਲ ਦਾ ਇਕ ਆਮ ਪ੍ਰਸਿ ਜਾਨਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਂਟਾਰ (Centaur) ਸਾਰ ਜਾਨਵਰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਰ ਪੇਖੇ ਗ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾ ਅੱਧਾ ਧੜ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਅੱ ਹੈਵਾਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਵੱ ਅਥਾਹ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਸਾਡੀ ਅਕਲ ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਗਹਿਰ ਗੰਭੀ ਅਤੇ ਅੰਗਮ ਅਗੋਚਰ ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਸਾਡੀ ਅਲਪਗ ਅਕਲ ਦੀ ਗੰਮਤਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਜ ਕਲ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਆ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬੜੇ ਅਵੈੜੇ ਅਰਥ ਲਏ ਜਾਂ ਹਨ, ਕੁਦਰਤ ਅਕਸਰ ਉਸਨੂੰ ਆਮ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ ਥਾਪ ਛਡਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਆਦਤ, ਗੋਚਰੀ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਮਾ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਘੜਿਆ ਹੈ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ (ਕਾਦਰੇ ਮੁਤਲਿਕ) ਨੇ

www.AKJ.org

ਨਿਯਮ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਘੜੇ ਹਨ, ਅਲਪਗ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਹੀ ਕੀ? ਬੱਸ, ਜਿਹੜੇ ਨਿਯਮ (ਕੁਦਰਤ ਦੇ) ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਅੰਦਰ ਆਏ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਬਣ ਗਏ ਜੋ ਅਪਾਰ ਅਤੇ ਅਗੰਮ ਨਿਯਮ (ਕੁਦਰਤ ਦੇ) ਅਜੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਅਗੋਚਰ ਅਤੇ ਪਰੇ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਟਾਵੇਂ ਟਾਵੇਂ ਤਜਰਬੇ ਅੰਦਰ ਪੇਖਣ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਵਿਰੁਧ ਆਉਂਦੇ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਨੋ ਬੰਦੇ ਦੀ ਨਿਜ ਕੁਦਰਤ ਅੰਦਰ ਜੋ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਓਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਢੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ—(ਵਿਚਾਲਿਓਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਟ ਕੇ) ਆਪ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਕ ਹੋਰ ਹੀ ਬਰੀਕ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤੋਰ ਦਿਤਾ। ਏਹ ਬੜਾ ਔਖਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਛੇੜਨ ਦੀ ਐਥੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਐਸਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ (Point) ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਖਿਸਕ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਔਝੜ ਪਏ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਵਿਚਾਰ ਅਸਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਚਿਤਾਰ ਕੇ ਓਥੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤੋਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿਥੋਂ ਤੁਰੇ ਸੀ ਤੇ ਕਿਥੇ ਆ ਗਏ।

ਸਿੰਘ—ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਸ਼ੰਕਾ ਆਪ ਨੇ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਭੀ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਇਸਦੇ ਤੋਰਨਹਾਰੇ ਭੀ ਆਪ ਹੀ ਹੋ,ਨਾ ਆਪ ਸ਼ੰਕਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਇਸ ਦੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ। ਸ਼ੰਕਾ ਛਿੜ ਪੈਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੜੀ ਅੰਦਰ ਉਸ ਸ਼ੰਕਕ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਨੇ ਵਿਚਾਲਿਓਂ ਹੀ ਗਲ ਕੱਟ ਦਿਤੀ, ਮੁੜ ਘਿੜ ਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਯਦਪਿ ਆਪ ਰੰਚਕ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਆਪ ਦੇ ਮਨ-ਮੰਨੇ ਅਕੀਦੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਆਦਲਾ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦਾ, ਸੋ ਲਓ ਅਸੀਂ ਇਸ ਉਤੇ ਅਧਿਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਖੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਜਕ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਪਵੇ ਤਾਂ ਦਲੀਲ ਦੀ ਤਾਰ ਤੋਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਕਤ ਜੇ ਜਗ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਅੜ ਨਹੀਂ ਡਾਹੁਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ 'ਜੇ' ਅਥਵਾ 'ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤਾ' ਪਦਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵਰਤਣ ਅੰਦਰ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਤਾਰ ਤੋਰੀ ਰਖਣ ਖਾਤਰ (For arguments sake) ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਧ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਆਪ ਦਾ ਕਿਸੇ ਅਸੂਲ ਪ੍ਰਥਾਇ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਅਕੀਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਟੁਟ ਚਲਿਆ। ਹੁਣ ਲਓ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ, ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਨਮੁਖ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਉਪਰ ਸੀ। ਆਪ ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਠੀਕ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਮੰਨਣੋ ਆਪ ਨੇ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਣ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਉਪਰ ਦਾਸ ਦਾ ਇਹ ਉਤ੍ਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੋਪ ਗੁਣ ਜਦ ਤੀਕਰ ਕਿਸੇ ਉਪਰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ ਉਸ ਦੇ ਭਾ ਦੇ ਉਹ ਗੁਣ ਤਦ ਤੀਕਰ ਲੋਪ ਹੀ ਹਨ ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਗੁਣ ਦੂਜੇ ਉਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਸਪਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੇਵਲ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਮੜੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਦੇਖਣ ਪਾਖਣ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਸੁਥਰਾ ਚਿੱਟੇ ਚਮੜੇ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਭੀਤਰ ਭੰਗਾਰ ਹੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਮੋਮਨਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸੀਰਤ ਭਾਵੇਂ ਕਾਫ਼ਰ ਕੁਕਰਮੀਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇ।

(ਚਲਦਾ)

www.AKJ.Org

ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ

(ਵਲੋਂ–ਸ: ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਸਾਧਿਕ")

ਧਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਹਲਤ ਪਲਤ ਗੁਰੂ ਤਾਰਨਹਾਰੇ।
ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਚ ਦਾਤੇ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਵਣਹਾਰੇ।
ਨਿਹਚਲ ਮਤ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਵਾਲੇ,ਜੁਗ ਜੁਗ ਚਵਰ ਤਖਤ ਦੇ ਮਾਲਕ।
ਕੋਟਨ ਕੋਟ ਨਮੋ ਤੁਧ ਚਰਨੀ! ਭਵਜਲ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨਹਾਰੇ।
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਸਮੇਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਹੋ! ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਉਪਦੇਸ਼ਾਵਣਹਾਰੇ।
ਧੁਰ ਦੇ ਬਾਣ ਚਲਾ ਕੇ ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਫੇਰ ਜਿਵਾਵਣਹਾਰੇ।
ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਿਸ ਜੀਅ ਭੁਚਾਵੋ, ਖਾਲਸ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ ਹੋਵੇ,
ਧੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ, ਮਿਠੜੇ ਸਾਜਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ।
ਜਗਤ ਜਲੰਦਾ ਮਿਹਰ ਵਸਾਵੋ, ਕਲ ਤਾਰਨ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੂਰੇ।
ਜੀਵਨ ਪਦ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ੋ, ਨਾਮ ਜਪਾਵੋ ਮਿਟਣ ਵਿਸੂਰੇ!
ਨਾਮ, ਬਾਣੀ, ਖਾਲਸ ਦੇਓ ਰਹਿਣੀ, 'ਸਾਧਿਕ' ਜੀਵ ਕਦੀ ਨਾ ਝੂਰੇ।
ਜਗਤ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਤੁਠੋ ਤੁਠੋ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।

ਨਗਰ ਮੂੰਡੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸ਼ਵ

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸ਼ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ੯ ਭਾਦਰੋਂ ਮੁਤਾਬਕ ੨੪-੮-੬੮ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਮੂੰਡੀਆਂ (ਸਰਹਾਲਾ) ਜ਼ਿਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਤੀਂ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮੂੰਹ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ। ਪਿੰਡ ਮੂੰਡੀਆਂ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਤੇ ਬੁਲੋਵਾਲ ਅ ਤੋਂ ਡੇਢ ਮੀਲ ਪਛਮ ਵਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਰਥਕ—ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਸਾਧਿਕ
ਵਲੋਂ : ਗੁਰਸੰਗਤ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾ: ਮੂੰਡੀਆਂ (ਸਰਹਾਲ
ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ।

www.AKJ.Org

ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ.....
ਕਲਿਜੁਗ ਊਤਮੋ ਜੁਗਾ ਮਾਹਿ.....

(੨)

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵੇਖੋ ਸੂਰਾ—ਜੁਲਾਈ ੧੯੬੮)

[ਭਾਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ M.Sc. ਪਟਨਾ]

o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o

ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਸੁਣ–

ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਫਲ ਇਸ ਜੁਗ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪਿਛਲੇ ਤਿਹਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਸੰਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਸੇ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ—

'ਲਹੈ ਕਮਾਣਾ ਏਤ ਜੁਗ, ਪਿਛਲੀ ਜੁਗੀ ਕਰੀ ਕਮਾਈ।'

ਤਥਾ—ਗੁਰਵਾਕ ਵੀ ਹੈ—

'ਚਹੁ ਜੁਗਾ ਕਾ ਹੁਣਿ ਨਿਬੇੜਾ, ਨਰ ਮਨੁਖਾ ਨੋ ਏਕੁ ਨਿਧਾਨਾ।' (ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੩)

ਸਾਰੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ, ਏਸੇ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ, ਨਿਬੇੜਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤਿਹਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਕਲਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਥੇ ਇਕ ਸ਼ੰਕਾ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਭਗਤ ਪਹਿਲੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਹੋਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਦਰਸਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਕਲਿਆਣ ਵਿਚ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ:—

ਹਰਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਭਗਤ ਉਪਾਇਆ ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ ॥
ਹਰਣਾਖਸੁ ਦੁਸਟੁ ਹਰਿ ਮਾਰਿਆ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦੁ ਤਰਾਇਆ ॥
ਅਹੰਕਾਰੀਆ ਨਿੰਦਕਾ ਪਿਠਿ ਦੇਇ, ਨਾਮਦੇਉ ਮੁਖਿ ਲਾਇਆ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਐਸਾ ਹਰਿ ਸੇਵਿਆ, ਅੰਤਿ ਲਏ ਛਡਾਇਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮ: ੪)

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਦਸਵੀਂ ਵਾਰ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਧਰੂ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ, ਅੰਬਰੀਕ, ਸੈਣ, ਨਾਮਦੇਵ ਇਤਿ ਆਦਿ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਔਕੜਾਂ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਪਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ—

ਹਾਰਿ ਚਲੇ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਗ ਜੀਤਾ ॥੧॥ (ਧਰੂ ਭਗਤ)
ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕਰਨਿ ਬ੍ਰਹਿਮਾਦਿ ॥੨॥ (ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ)
ਹੋਇ ਦਰਵਾਨ ਮਹਾਂ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥੩॥ (ਰਾਜਾ ਬਲਿ)

www.AKJ.Org

ਪੈਜ ਰਹੀ ਬੋਲੇ ਸ਼ਰਮਾਂਦੀ ॥੮॥ (ਦਰੋਪਦੀ)
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਸਕੁਚਿ ਪਠਾਏ ॥੯॥ (ਸੁਦਾਮਾ)
ਭਗਤ ਜਨਾ ਦਾ ਕਰੇ ਕਰਾਇਆ ॥੧੧॥ (ਨਾਮਦੇਵ)
......ਇਤਿ ਆਦਿ।

ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਉਨਾਂ ਦੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਚੋਲੇ ਵਿ ਵਿਚਰਕੇ, ਇਨਾਂ ਜੀਵਨ ਘਟਨਾਵਾਂ (ਜਿਨਾਂ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਵਿ ਹਿਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ 'ਪ੍ਰਹਿਲਾਦੁ ਤਰਾਇਆ,' ਨਾਮ ਦੇਉ ਮੁਖਿ ਲਾਇਆ' ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

ਇਥੇ ਇਕ ਆਮ ਵੇਖਣ ਚਾਖਣ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ, ਲੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਹੀਲੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਖੰਡ ਕੰਟਰੋਲ ਭਾਅ ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣਾ ਹੈ ਇਨਾਂ ਸਭ ਕਾਰਜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੰਬੰਧਤ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਖੋ ਵਖ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸਰ ਆਪਣੇ ਨੀਯਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਥੋੜੀ ਖੰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕਲ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੀ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਕੇ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਵਧ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਫਰ ਜ਼ਿਲਾ ਸਪਲਾਈ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਲਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਜਿਨੀ ਜਿਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਉਨੀ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਵਤਾਰ, ਪੀਰ, ਔਲੀਆ ਆਦਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਉਸ ਹਦ ਤਕ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਹਦ ਤਕ ਉਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਸ਼ਿਵਜੀ, ਵਿਸ਼ਨੂ ਜੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਸਾਈ ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂਪੁਰੀ ਤਕ ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਸਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਆਪ ਨਿਹਚਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਹ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਖ਼ੁਦ ਆਪ ਕਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਤੇ ਆਵਾਗਾਉਣ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਕਰਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਆਵਾਗਉਣ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਵਾਕ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ—

ਹੋਮ ਜਗ ਤੀਰਥ ਕੀਏ, ਬਿਚਿ ਹਉਮੈ ਬਧੇ ਬਿਕਾਰ ॥
ਨਰਕੁ ਸੁਰਗੁ ਦੁਇ ਭੁੰਚਨਾ, ਹੋਇ ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਅਵਤਾਰ ॥ ੨ ॥
ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ, ਨਿਹਚਲੁ ਕੋ ਥਾਉ ਨਾਹਿ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਸੁਖੁ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਾਕਤ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ॥ ੩ ॥ (ਗੌੜੀ ਮਾਲਵਾ ਮ: ੫)

ਇਹ ਅਵਤਾਰ, ਵਲੀ ਔਲੀਆ ਸਭ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਾਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜੋੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਔਕੜ ਵੇਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਉਹ ਭਗਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਕ ਹੋ

www.AKJ.Org

ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਪੂਰਨ ਮੁਕਤੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਦੇਵਤੇ, ਅਵਤਾਰ ਖੁਦ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ, ਉਨਾਂ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਏ ਭਗਤ ਕਿਸਤਰਾਂ ਇਸ ਪਦਵੀ ਤੇ ਪੁਜ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਜੋ 'ਤਾਰਿਆ' 'ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ', ਨਾਮਦੇਉ ਮੁਖਿ ਲਾਇਆ,' ਇਤਿ ਆਦਿ ਸੰਕੇਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸੇ ਗਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭਗਤ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇਕ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਏਸ ਹਦ ਤਕ ਉਨਾਂ ਦੀ 'ਮੁਕਤੀ' ਹੋ ਗਈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਰੋਹੜਤਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ:— ਜਿਤੇ ਆਉਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ਹੋਇ ਬੀਤੇ ॥ ਤਿਤਿਉ ਕਾਲ ਜੀਤਾ, ਨ ਤੇ ਕਾਲ ਜੀਤੇ ॥

ਜਿਤੇ ਰਾਮ ਸੇ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੁਇ ਬਿਸਨ ਆਏ ॥ ਤਿਤਿਉ ਕਾਲ ਖਾਪਿਉ, ਨ ਤੇ ਕਾਲ ਘਾਏ ॥੨੮॥
ਜਿਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਸੇ, ਚੰਦ੍ਰ ਸੇ, ਹੋਤ ਆਏ ॥ ਤਿਤਿਉ ਕਾਲ ਖਾਪਾ, ਨ ਤੇ ਕਾਲ ਘਾਏ ॥
ਜਿਤੇ ਅਉਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ਗਉਸ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ॥ ਸਭੈ ਕਾਲ ਕੇ ਅੰਤ ਦਾੜ੍ਹਾ ਤਲੇ ਹੈਂ ॥੨੯॥
(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

ਜਦ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਵਤਾਰ ਔਲੀਆ ਖੁਦ ਹੀ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹਾਂ ਤਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਜਾਰੀ ਮਨੁਖਤਾ ਕਾਲ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਕ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ?

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ। ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਹੀ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ੁਰਮਾਂਦੇ ਹਨ—

ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਉ ਬਿਸਨ ਜਪੇ ਤੁਹਿ ਕੋਟਿਕ, ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਧਿਆਯੋ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਜਪਿਉ ਅਰ ਸੰਭ ਥਪਿਓ, ਤਿਹ ਤੇ ਤੋਹਿ ਕੋ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਬਚਾਯੋ ॥
ਕੋਟ ਕਰੀ ਤਪਸਾ ਦਿਨ ਕੋਟਿਕ, ਕਾਹੂ ਨ ਕੌਡੀ ਕੋ ਕਾਮ ਕਢਾਯੋ ।
ਕਾਮਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਕਸੀਰੇ ਕੇ ਕਾਮ ਨ, ਕਾਲ ਕੋ ਘਾਉ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਬਚਾਯੋ ॥੯੭॥

ਸੋ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਵਤਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਚੇ ਤ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਮਨੁਖਤਾ ਨੂੰ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਨਾਮ ਕੁਝ ਸਵਾਰ ਸਕੇ, ਉਹ ਸਭ ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਸੀਰੇ (ਦਮੜੀ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਯੁਗਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਕਲਿਆਣ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਹੋਈ। ਹੋਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ—"ਆਦਿ ਸਚ, ਜੁਗਾਦਿ ਸਚ, ਹੈਭੀ ਸਚ, ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚ" ਜੋ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ—ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਯਤਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਬ ਸਰੇਸ਼ਟ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪਏ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ—

ਤਥਾ— ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਧਰਮ ਪੁਰਖ ਉਪਜਾਏ॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ਆਪਨੇ ਰਾਹ ਚਲਾਏ ॥

....

www.AKJ.Org

ਸਭ ਤੇ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਜਪਾਯੋ ॥ ਸਤਿ ਨਾਮ ਕਾਹੂ ਨ ਦ੍ਰਿੜਾਯੋ ॥

....

ਸਭ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਉਰਝਾਨਾ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾਹੂ ਨ ਪਛਾਨਾ ॥

ਤਥਾ— ਜੇ ਜੇ ਏ ਪਹਿਲ ਅਵਤਾਰਾ ॥ ਆਪੁ ਆਪੁ ਤਿਨ ਜਾਪੁ ਉਚਾਰਾ ॥

....

ਜੇ ਜੇ ਗਉਸ ਅੰਬੀਆ ਭਏ ॥ ਮੈ ਮੈ ਕਰਤ ਜਗਤ ਤੇ ਗਏ ॥

ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਕਾਹੂ ਨ ਪਛਾਨਾ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕੋ ਕਛੂ ਨਾ ਜਾਨਾ ॥

....

ਕੋਈ ਪੜਤ ਕੁਰਾਨ ਕੋ, ਕੋਈ ਪੜਤ ਪੁਰਾਨ ॥

ਕਾਲਨ ਸਕਤ ਬਚਾਇਕੈ, ਫ਼ੋਕਟ ਧਰਮ ਨਿਦਾਨ ॥

....

ਕਈ ਕੋਟ ਮਿਲਿ ਪੜਤ ਕੁਰਾਨਾ ॥ ਬਾਚਤ ਕਿਤੇ ਪੁਰਾਨ ਅਜਾਨਾ ॥

ਅੰਤਿ ਕਾਲ ਕੋਈ ਕਾਮ ਨ ਆਵਾ ॥ ਦਾਵ ਕਾਲ ਕਾਹੂ ਨ ਬਚਾਵਾ ॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਪਾ: ੧੦)

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਕਿਸੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ। ਆਰੀਆ ਅਵਤਾਰ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਗਰੰਥ ਪੁਰਾਨ ਤੇ ਵੇਦ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਮਿਟਿਕ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੁਰਾਨ ਅਤੇ ਅੰਜੀਲ ਆਦਿ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਰਨਾਲੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਕਾਲ ਨ ਸਕਤ ਬਚਾਇ ਕੇ, ਫ਼ੋਕਟ ਧਰਮ ਨਿਦਾਨ'' ਹਨ। ਤਾਂ ਫ਼ਿਰ ਉਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਕਿਸਤਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ?

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਪਉੜੀ ਵੀ ਇਸੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਹੈ:—

ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ, ਬਾਸਨਾ ਬਧਾ ਆਵੈ ਜਾਵੈ ॥

ਫ਼ਿਰਿ ਫ਼ਿਰਿ ਫ਼ੇਰਿ ਵਟਾਈਐ, ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ ਮਰਮ ਕਉ ਪਾਵੈ ॥

ਸਤਿ ਜੁਗ ਦੂਜਾ ਭਰਤ ਕਰਿ ਤ੍ਰੇਤ ਵਿਚਿ ਜੋਨੀ ਫ਼ਿਰਿ ਆਵੈ ॥

ਤ੍ਰੇਤੇ ਕਰਮਾ ਬਾਧਤੇ, ਦੁਆਪਰਿ ਫ਼ਿਰਿ ਅਵਤਾਰ ਕਰਾਵੈ ॥

ਦੁਆਪਰਿ ਮਮਤਾ ਅਹੰਕਾਰ, ਹਉਮੈ ਅੰਦਰਿ ਗਰਬ ਗਲਾਵੈ ॥

ਤ੍ਰਿਹੁ ਜੁਗਾ ਕੇ ਕਰਮ ਕਰਿ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਸਾ ਨ ਚੁਕਾਵੈ ॥

ਫ਼ਿਰਿ ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰਿ ਦੇਹਿ ਧਰਿ, ਕਰਮਾਂ ਅੰਦਰ ਫੇਰ ਫ਼ਸਾਵੈ ॥

ਅਉਸਰ ਚੁਕਾ ਹਥ ਨ ਆਵੈ ॥ (ਵਾਰ ੧, ਪਉੜੀ ੧੫)

ਭਾਵਾਰਥ : ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਆਤਮਾ, ਕਰਮ ਵਾਸਨਾ ਦੀ ਬੱਧੀ ਹੋਈ, ਆਵਾਗਉਣ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਫ਼ਸੀ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਵਖੋ ਵਖ ਵੇਸਾਂ (ਜੋਨੀਆਂ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਜੁਗ ਵਿਚ ਦ੍ਵੈਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਕੇ, ਉਸਦਾ ਸਦਕਾ ਤ੍ਰੇਤੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਤ੍ਰੇਤੇ ਵਿਚ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ

www.AKJ.org

ਗਲਤਾਨ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰ ਦੁਆਪਰ ਵਿਚ ਮਨੁਖਾ ਦੇਹ ਮਿਲੀ। ਦੁਆਪਰ ਵਿਚ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁਖ ਗਲਦਾ ਸੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਨਾਂ ਤਿਹਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਉਨਾਂ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰਮ ਧਰਮ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੇ ਸੰਸੇ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਕਢ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਅਖੀਰਲਾ ਅਉਸਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ-ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਦਾ। ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ! ਹੁਣ ਵੀ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਦਰਸਾਏ ਫ਼ੋਕਟ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਸਕੇ, ਇਸ ਦੁਰਲਭ ਅਉਸਰ ਨੂੰ ਹਥੋਂ ਗਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਮ ਧਰਮ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਨੁਖਤਾ ਦਾ ਪੂਰਨ ਉਧਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਕੀ ਸਾਰਨਾ ਹੈ ? ਜੇ ਹੁਣ ਇਹ ਅਉਸਰ ਹਥੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਸ ਨੇ ਹਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਤੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸੇ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਿਉਂ ਜੀ ! ਹੋਇਆ ਨਾ ਕਲਿਜੁਗ ਸਰਬ ਸਰੇਸ਼ਟ ਜੁਗ ਭਾਵ "ਉਤਮੋ ਜੁਗਾ ਮਾਹਿ।" ਇਸੇ ਵਿਚ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕਲਿਆਨ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਮਨੁਖ ਨੇ ਕਰਨਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਬੜਾ ਖੋਹਲ ਕੇ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਨ—

ਕਲਜੁਗ ਕੀ ਸੁਣ ਸਾਧਨਾ, ਕਰਮ ਕਿਰਤ ਕੀ ਚਲੈ ਨ ਕਾਈ ॥
ਬਿਨਾ ਭਜਨ ਭਗਵਾਨ ਕੇ, ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਬਿਨ ਠੌਰ ਨ ਥਾਈ ॥
ਲਹੇ ਕਮਾਣਾ ਏਤ ਜੁਗਿ, ਪਿਛਲੀ ਜੁਗੀਂ ਕਰੀ ਕਮਾਈ ॥
ਪਾਇਆ ਮਾਨਸ ਦੇਹਿ ਕਉ, ਐਥੋਂ ਚੁਕਿਆ ਠੌਰ ਨਾ ਠਾਈ ॥
ਕਲਿਜੁਗ ਕੇ ਉਪਕਾਰ ਸੁਣਿ, ਜੈਸੇ ਬੇਦ ਅਥਰਬਣ ਗਾਈ ॥
ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਪਰਵਾਣ ਹੈ, ਜਗ ਹੋਮ ਤੇ ਪੁਰਬ ਕਮਾਈ ॥
ਕਰਕ ਨੀਚ ਸਦਾਵਣਾ, ਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਲੇਖੈ ਅੰਦਰਿ ਪਾਈ ॥
ਕਲਿਜੁਗਿ ਨਾਵੈ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥ (ਵਾਰ ੧, ਪਉੜੀ ੧੬)

ਇਸ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਫੇਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ, ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ-ਭਜਨ ਭਗਵਾਨ-ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ-ਹੀ ਕਲਿਜੁਗ ਦੀ ਪਰਵਾਨ ਸਾਧਨਾ ਹੈ। ਕਲਿਜੁਗਿ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ 'ਗੁਰਮੁਖ ਕਲ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋਆ' ਹੈ ॥ ਇਸ ਗੁਰਮਤ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ-ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ-ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਫ਼ੋਕਟ ਕਰਮਾ ਦਾ ਲੇਪ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਉਤਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਤਰਾਂ ਜੀਵ-ਨਵਾਂ-ਨਕੋਰ-ਨ੍ਹਾਤਾ ਧੋਤਾ-ਮੁਖ ਉਜਲਾ ਲੈਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਪੁਜ ਕੇ ਅਕਾਲ ਵਿਚ ਸਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ:—

ਚਹੁ ਜੁਗਾ ਕਾ ਹੁਣਿ ਨਿਬੇੜਾ, ਨਰ ਮਨੁਖਾ ਨੋ ਏਕੁ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਜਤੁ ਸੰਜਮ ਤੀਰਥ ਓਨਾ ਜੁਗਾ ਕਾ ਧਰਮੁ ਹੈ, ਕਲਿ ਮਹਿ ਕੀਰਤ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ ੨ ॥
(ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੩)

ਇਸ ਦਾ ਭਾਵਾਰਥ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਹੈ—

"ਚੌਹਾਂ ਜੁਗਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਹਾਰ ਇਕੋ ਇਕ ਨਿਧਾਨ ਜੋ ਵਿਰਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਾਛੜ ਵਾਲਾ ਮੀਂਹ ਸਾਰੀ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਵਰਸੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੈ। ਤਿਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਸ ਜੁਗ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਉਧਰਨ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਹ ਮੁਹਲਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਨੀ ਫੇਰ ਮਰਨਗੇ ਅਤੇ ਚੌਰਾਸੀ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪੈਕੇ ਫੇਰ ਜੁਗਾ ਜੁਗੰਤਰੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਵਣਗੇ......।"

('ਕਰਮ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ' ਪੰਨਾ ੩੪੩)

ਸੋ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਰਾਏ ਕਰਮ ਨਿਸਫ਼ਲ ਹੀ ਗਏ ਭਾਵ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪੂਰਨ ਕਲਿਆਣ ਨਾ ਕਰਾ ਸਕੇ।

ਤਥਾ— ਇਸੁ ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਕਰਮ ਧਰਮੁ ਨ ਕੋਈ।
ਕਲੀ ਕਾ ਜਨਮੁ ਚੰਡਾਲ ਕੈ ਘਰਿ ਹੋਈ।
ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੋ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥੧੦॥੩੦॥

(ਗਉੜੀ ਗੁਆ ਮ: ੩)

ਇਸ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਮ ਧਰਮ ਪੂਰਨ ਫ਼ਲਦਾਇਕ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਆਦਿ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਇਸ ਤੱਤ ਸਾਰ-ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ-ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾ ਸਕੇ ਕਿਉਂ ਇਸ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਹੀ ਓਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਜਿਹਾ ਕਿ—

"ਸਾਚੀ ਕੀਰਤਿ ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ॥ ਹੋਰ ਨ ਦੀਸੈ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣੀ॥"

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਚੀ ਕੀਰਤੀ (ਭਾਵ ਸਿਮਰਣ) ਕਰਨ ਲਈ ਸਚੀ ਬਾਣੀ (ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ) ਕਿਸੇ ਭੀ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਆਦਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲਭਦੀ। ਜਦ ਸਿਮਰਣ ਲਈ ਨਾਮ ਉਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਭਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਨਣ ਵਾਲੇ ਸਚੀ ਕੀਰਤੀ ਕਰ ਹੀ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਤੇ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਹਨ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਉਨਾਂ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਖੋਹਲ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪੜਹਿ ਪੁਰਾਣਾ॥ ਵਾਦੁ ਵਖਾਣਹਿ ਤਤੁ ਨ ਜਾਣਾ॥
ਵਿਣੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਤਤੁ ਨ ਪਾਈਐ, ਸਚ ਸੂਚੇ ਸਚੁ ਰਾਹਾ ਹੇ॥ (ਮਾਰੂ ਮ: ੧)

ਇਹਨਾਂ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਘੋਖਣ ਵਾਲੇ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੇ ਵਿਖਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਚਾ ਤੱਤ (ਨਾਮ) ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ— ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ("ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਪੂਰਾ, ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ॥") ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਪੈਕੇ ਹੀ ਇਸ ਤੱਤ ਵਸਤੂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਪਾਈਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਅਥਾਹ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਪਰਮ ਪਦ ਨੂੰ ਪੁਜੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਸੱਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਦਸ ਜੋਤਾਂ ਦੇ, ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਕਲਜੁਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਤੇ ਸਰੇਸ਼ਟਤਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ "ਕਲਿਜੁਗ ਊਤਮੋ ਜੁਗਾ ਮਾਹਿ" ਹੈ। ਇਸੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਉਸ ਰਾਹ—ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ—ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਚਲਣ ਕਰਕੇ ਚੌਹਾਂ

www.AKJ.Org

ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਮਦੇ ਭ੍ਰਮਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਹੋਣੀ ਹੈ।

"ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ, ਕਲਿ ਮਹਿ ਨਾਮੁ ਸੁਣਾਵਣਿਆ ॥
ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਸਚੈ ਧਾਰੇ, ਵਡਭਾਗੀ ਦਰਸਨੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥" (ਮਾਝ ਮ: ੫)

ਉਸ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ) ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਈਏ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕੇ, ਚੌਹਾਂ ਜੁਗਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕਾਰੀ ਨਾਮ–ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ—ਸੜ ਰਹੀ ਮਨੁਖਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਠੰਢ ਪਾਈ। ਵਡਭਾਗੀ ਜਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਚੇ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸਰਣ ਲਈ।

ਕਲਿਜੁਗ ਬਾਬੇ ਤਾਰਿਆ, ਸਤਿਨਾਮ ਪੜ੍ਹ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਇਆ ॥
ਕਲਿਤਾਰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇਆ ॥ (ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਸੋ ਕਲਜੁਗ ਕਿਨਾ ਉਤਮ ਹੈ ? ਕਿਨਾ ਭਾਗ ਸ਼ਾਲੀ ਹੈ? ਜਦ ਕਿ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ਸਤਿਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤਰ (ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ-'ਵਾਹਿਗੁਰੂ') ਦਰਸਾਇਆ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ। ਇਹ ਨਾਮ ਪਹਿਲੋਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਤੇ ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਗੁਪਤ ਹੀ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਡਭਾਗੇ ਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ—ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਸਰਣ ਆ ਢੇਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨਾਂ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ (ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ) ਕੋਲੋਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ) ਛਕ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਚਿਆਰ ਤੇ ਹੁਕਮੀ ਸਿਖ ਬਨਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ–

ਗੁਪਤਾ ਨਾਮ ਵਰਤੇ ਵਿਚਿ ਕਲਜੁਗਿ, ਘਟਿ ਘਟਿ ਹਰਿ ਭਰਪੂਰਿ ਰਹਿਆ॥
ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਤਿਨਾ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਗਟਿਆ, ਜੋ ਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਭਜਿ ਪਇਆ॥

ਇਹ ਹੈ ਕਲਜੁਗ ਦੀ ਵਡਿਆਈ। ਕਲਿਜੁਗ ਸਚ ਮੁਚ ਸਭ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਧਰਮ, ਸਰਬ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮ, ਆਤਮਕ ਉਨਤੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਵਾਲਾ ਮਹਾਨ ਧਰਮ ਖਾਲਸਾ ਨਿਰਮਲ ਧਰਮ— ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚੁਰ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟੇ। ਉਨਾਂ ਦਸ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਸ਼ਰਣ ਕਰਕੇ ਅਗੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਮਨੁਖਤਾ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਬਾਨਣੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਤਾ।

ਪਰ ਜਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ, 'ਕਲਿਜੁਗਿ ਕਾ ਜਨਮ ਚੰਡਾਲ ਕੈ ਘਰ ਹੋਈ ॥' ਜਿਥੇ ਕਲਿਜੁਗ ਸਰਬ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਮ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾ ਦਾ ਜਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੁਕਾਈ ਰਾਹੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। "ਸੱਚ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿ ਗਿਆ,ਖਹਿ ਖਹਿ ਮਰਦੇ ਬਾਹਮਣ ਮੌਲਾਣੇ ॥ ਸਿਰੋਂ ਨਾ ਮਿਟੇ ਆਵਣ ਜਾਣੇ ॥" ਵਾਲੀ ਦਸ਼ਾ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਖਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ। 'ਇਸੁ ਪਉੜੀ ਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਚੂਕੈ ਸੋ ਆਇ ਜਾਇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਦਾ ॥' ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ—ਜਗ ਤਾਰਕ—ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਨੁਖਾ ਦੇਹੀ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਵਡਭਾਗੀ ਹਾਂ ਓਥੇ ਕਲਿਜੁਗੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਐਸਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨ ਤੇ ਚੌਕੰਨੇ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ—ਦਸ਼ਮੇਸ਼—ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਸਦਾ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜੀ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤ੍ਰਾ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ-ਆਤਮਾਂ, ਪਰਮ ਆਤਮਾਂ–ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਲਿਵਲੀਨ ਕਰ ਸਕੀਏ ਤੇ ਮੁੜਕੇ "ਆਇ ਜਾਇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਦਾ" ਵਾਲੇ ਚੌਰਾਸੀ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਖਜਲ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋਈਏ। ———

www.AKJ.Org

ਬੂਹਾ

(ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਰੇ ਚਲ਼ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲੜੀ ਦਾ ਇਕ ਮਣਕਾ)

[ਵਲੋਂ—ਭਾ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰਾਹੀ' ਲਖਨਊ]

ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਚੰਨਣ ਦਾ ਬੂਟਾ ਉਗਿਆ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧਤ ਕਰ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਵਿਹੁ ਭਰੀਆਂ ਸਪਣੀਆਂ ਵੀ ਮੁਗਧ ਹੋਕੇ ਡਾਲਾਂ ਨਾਲ ਪੁਠੀਆਂ ਆ ਲਟਕੀਆਂ। ਜੇ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਇਕ ਬਾਂਸ ਦਾ ਬੂਟਾ ਹੀ ਇਸ ਸੁਗੰਧੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਤੇ ਕੁਟਲਤਾ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਵਿਚ ਪੀਚਿਆ।

ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਲਜੁਗ ਵਿਖੇ ਪੂਰਨ ਜੋਤ ਜਗਾਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਹੇਠ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਜ਼ਲ ਦਿਸੀ। ਬੁਝੇ ਦੀਵੇ ਜਗੇ। ਜਗਦਿਆਂ ਨੇ ਅਗੇ ਹੋਰ ਜਗਾਏ (ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਿਓਂ ਨਾਮ ਦਾਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾ ਕੇ) ਜਗਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਗਿਰਦ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ ਦਾ ਝੁਰਮਟ ਪਿਆ।

ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇਹਾ ਦੀਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵੀ ਜਗਾਇਆ। ਜਿਸਦੀ ਜਗਮਗਾਹਟ ਨੇ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਭੰਪਟਾਂ ਨੂੰ ਧੂ ਲਿਆ। ਉਸ ਪੂਰਨ ਜੋਗੀ ਨੇ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਉਖੜੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਅਜੇਹਾ ਚਾਨਣ ਖਿਡਾਇਆ ਕਿ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਕਲਜੁਗ ਦੀ ਕੰਬਲੀ ਵਿਚ ਭਰਾੜ ਆ ਗਏ।

ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮੇਰਾ ਅਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਧੁਰੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇਹਾ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰ[illegible] ਵਿਚੇ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀਆਂ ਖੰਭੜੀਆ[illegible] ਫੜ ਫੜਾ ਉਠੀਆਂ। ਮਨ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਘ[illegible] ਦਾ ਚੰਦ ਆ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਦਿਲ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ[illegible] ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ ਮਚਲ ਉਠਿਆ। ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇ[illegible] ਭੰਭੀਰੀਆਂ ਘੁਕਣ ਲਗੀਆਂ। ਫੁੱਲੀਆਂ ਸੁਰ[illegible] ਵਿਚ ਦੀ ਮੇਰਾ ਚੌਦਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਬਾਲ ਸਰੀ[illegible] ਰੂੰ ਦੀ ਫੰਬੀ ਵਾਂਗ ਉਡਦਾ ਗਿਆ। ਮੋਗਿਓਂ-[illegible] ਤਲਵੰਡੀ, ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਦੂ[illegible] ਛਿਨ ਮੈਂ, ਨਾਮ ਰਸੀਏ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿਖ ਨੂੰ ਜ[illegible] ਫਤਹ ਬੁਲਾਈ। ਬੜੇ ਭਾਗ, ਚਰਨ ਧੂੜ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪ[illegible] ਹੋਈ ਜਿਸਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਾਹਵਾਨ ਸ[illegible] ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਪੰਜ ਚਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਬੀਬੀ ਜ[illegible] ਵੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਖਿਨ ਖਿਨ ਨਾ[illegible] ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗ[illegible] ਚੋਂ ਠੰਡੀ ਮਿਠੀ ਸੀਤਲਤਾ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੇ[illegible] ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੀਆ[illegible] ਦੁਖਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਤੇ ਫਟਕੜੀ ਦਾ ਫੈਹਾ ਰੱ[illegible] ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਉਡੀਕ ਰ[illegible] ਸਨ। ਮਿਠ ਬੋਲੜੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਫਰਕੇ- ਪ੍ਰੇਮੀਆ! ਜੱਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪਾਠ ਰੋ[illegible] ਕਰਦਾ ਹੁੰਨੈਂ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ[illegible] ਅਗੰਮੀ ਧੂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝੱਟ ਕੀਲ ਲਿਆ[illegible] ਮੇਰਾ ਪਥਰ ਵਰਗਾ ਮਨ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤ[illegible] ਸਲ੍ਹਾਭਿਆ ਗਿਆ। ਮਿਠੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਮੈ[illegible] ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਉਸ ਦਿਨ ਵੇਖਿਆ।

www.AKJ.Org

ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਧਭੁਤ ਲੀਲਾ ਦਾ ਸੁਹਣਾ ਂਗ ਬੱਝਾ। ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਆਰ-ਬਾਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਉਡੀਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਵੇਂ ਥਕੀ ਟੁਟੀ, ਦੂਰੋਂ ਰਿੜ੍ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਨਦੀ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ। ਖਬਰੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਵੇਦਨ ਕੌਣ ਦੱਸ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਠੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅੱਕ ਵਰਗੇ ਮਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਮਹਿਸੂਸਿਆ। ਸਾਈਂ ਦਰ ਪੁਗੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਅਵਸਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਹਾ।

ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਧਕ ਧਕ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰੀਆਂ। ਕੱਤਕ ਦੀਆਂ ਕੂੰਜਾਂ ਉਡ ਉਡ ਆਈਆਂ। ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਚੋਗੇ ਚੁਗ ਚੁਗ ਗਈਆਂ। ਚੋਗੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ। ਭੰਡਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ। ਚੋਗਾ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ। ਪ੍ਰੇਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਅਤਿ ਪਿਆਰੀਆਂ ਗੁਰਮੁਖ਼ ਸਖੀ ਸਹੇਲੀਆਂ।

ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ, ਸੂਰਜ-ਘੋੜੇ ਦਾ ਕੰਡਿਆਲਾ ਫੜੀ ਉਸਨੂੰ ਰਾਤ-ਗੁਫ਼ਾ ਵਲ ਲੈ ਤੁਰੀ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਡਿਗੇ ਲਾਲ ਝੱਗ ਦੇ ਬੂੰਬੇ, ਕਿਰਣਾਂ ਨੇ ਛੰਡ ਛੰਡ ਕੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਤਲਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ। ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਆਹਲਣਿਆ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਰੂਹ ਦਾ ਪੰਛੀ ਨਿੱਜ-ਆਹਲਣਿਉਂ ਉਖੜਿਆ ਮੁੜ ਵਾੜੇ ਨਹੀਂ ਵੜਿਆ। ਨਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਨਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ।

ਦੋਂਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਝੜੀ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਚੁੜੇਲਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਇਸੇ ਮਹਾਨ ਤਪੱਸਵੀ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਬਣਿਆ। ਅਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸੱਚੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ। ਆਥਣ ਦਾ ਸੂਰਜ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਉਤੇ ਕੇਸਰ ਛਿੜਕ ਕੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਤਣੀ ਜਾ ਡੁੱਬਾ। ਸੋਦਰ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ। ਰਾਜ ਹੰਸ ਦੇ ਨੈਣ ਨਾਮ ਰਸ ਵਿਚ ਮਖ਼ਮੂਰ, ਬੰਦ ਸਨ। ਤਾਰਿਆਂ ਜੜੀ ਚਾਨਣੀ ਹੇਠ ਗੁਰਮੁਖ ਸਖੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕੀਰਤਨ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਲਗਾ। ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਹਵਾ ਦੀ ਹਿੱਕ ਧੜਕਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਠੰਡੇ ਮਿਠੇ ਤੇ ਟਿਕਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ, ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗੁਰਾਹਟ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸੀ ਜਨਾਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਧੜਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰਿਨਾਮਾ ਮੁਖ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਸੂ ਪ੍ਰੇਤ ਵੀ ਸੁਣ ਸੁਣ ਮੁਗਧ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ। ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀ, ਨਾਮ ਰਸੀਏ ਯੋਗੀ ਦੇ ਨੈਣ ਖੁਲ੍ਹੇ। ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਫਿਰ ਮਿਚ ਗਏ। ਫਿਰ ਖੁਲ੍ਹੇ, ਫਿਰ ਮਿਚੇ। ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਗੁੱਟ ਹੋਇਆ ਕੌਣ ਬੋਲੇ! ਕੀ ਬੋਲੇ, ਤੇ ਕਿਸਨੂੰ ਬੋਲੇ। ਤੋਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਭੁਟ ਭੁਟ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੋਫ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਰਸਾਇਣ ਮੱਤੇ ਸੱਚ ਅਮਲੀਆਂ ਦੀ ਗੁੱਟ ਅਵੱਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ।

ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਤੇ ਚੁੱਪ ਦੀ ਮੁਹਰ ਛਾਪ ਲਗੀ ਰਹੀ। ਅਖ਼ੀਰ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਚੁੱਪ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਇਕ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਮਾਸਟਰ ਅਣੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਰਵਣ ਕਟੋਰੀਆਂ ਭਰ ਭਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸੁਧਾਰਸ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ, ਮਹਾਨ ਤਪੱਸ਼ਵੀ, ਨਾਮ ਰਸੀਏ, ਬੈਰਾਗੀ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਨਿਮਰੀਭੂਤ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਇਉਂ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ :—

ਮਾਸਟਰ ਜੀ—ਜੀਉ ਜੀ! ਇਕ ਭੋਰਾ ਮੰਗਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ।

ਰਸੀਆ ਜੀ—ਮੰਗਤਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਮੰਗਦੇ ਹੋ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮੰਗੋ।

www.AKJ.org

ਮਾਸਟਰ ਜੀ—ਦਿਵਾ ਦਿਓ ਨਾ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਬੂੰਦ, ਜਿਵੇਂ ਦਿਵਾਈ ਹੈ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ, ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰੇ।

ਰਸੀਆ ਜੀ—ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮੀਆ! ਉਸ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮਾਸਟਰ ਜੀ—ਜੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਗਲ ਸੁਣੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੀ ਛਕ ਲਿਆ ਹੈ,ਤੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਵੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੋਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆਂ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਹਣੀ ਵਾਂਗ ਕੁੱਦ ਕੇ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਵੀ ਯਰਕਦੀ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ, "ਲਓ! ਭੇਖ ਧਾਰੇ ਕਿਤੇ ਬਹੁਤਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਕਿਤੇ ਉਂਜ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ" ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਏਡੀ ਛੇਤੀ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲ ਗਏ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਲਾਹੋ। ਦਿਲ ਦੀ ਖੁਤਖਤੀ ਮੱਠੀ ਹੋਵੇ।

ਰਸੀਆ ਜੀ—ਪਰੇਮੀਆਂ! ਪਰਦਾ ਲਾਹੇ ਤੋਂ ਰਾਜ਼, ਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਸਧਾਰਣ ਤੋਂ ਸਧਾਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਲੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਉਡੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਤੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈਂ। ਲੈ ਫਿਰ ਸੁਣ 'ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਅੰਕੁਰ ਫੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਾਰੀ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਮਦਿਆਂ ਹੀ ਉਪਰਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸਦਾ ਮਨ ਪਰਚਿਆ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ, ਲਗਨ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸਰਵਣ ਕਰਨਾ, ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨਾ, ਕੀਰਤਨ ਅਖਾੜਿਆਂ ਵਿਚ ਚੌਂਕੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸ ਪੀਣਾ, ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਲੰਗ[ਰ] ਦੀ ਅਤੁੱਟ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੋ[ੜੇ] ਝਾੜਨੇ, ਤਾਰਿਆਂ ਭਰੀ ਭਿੰਨੀ ਰਾਤ ਦ[ੀ] ਇਕਾਂਤ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ(ਮੂਲ ਮੰਤ੍[ਰ]) ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦ[ੀ] ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ, ਖੁਟਰ ਮਨ ਉਤ[ੇ] ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ, ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਬੀਬ[ੀ] ਦੇ ਨਿਤ-ਕਰਮ ਹਨ।

ਮਾਸਟਰ ਜੀ—ਜੀ ਇਹ ਅਵਸਥਾ! ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰ[ਥ] ਦਾ ਏਡਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰੰਗ! ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਲਈ ਐਨਾਂ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਚਾਅ [ਤੇ] ਪਿਆਰ!!!

ਰਸੀਆ ਜੀ—ਪ੍ਰੇਮੀਆ! ਹੰਸਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤ ਮਾਣ[ਸ] ਸਰੋਵਰਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਖਿੜਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋਤੀਅ[ਾਂ] ਤੇ ਹੀ ਟਿਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ, ਕੋਧਰ[ੇ] ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ?

ਮਾਸਟਰ ਜੀ—ਜੀ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਫੇਰ ਕ[ੀ] ਹੋਇਆ?

ਰਸੀਆ ਜੀ—ਪਰੇਮੀਆ! ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ[ਮ] ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਰਗੜਿਆ ਹੈ, ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਲੌਕਿਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਪ੍ਰਜੁਵਲ[ਤ] ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਹੱਲੇ ਕਰ ਕ[ਰ] ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਪਾਉੜੀ (ਮੂਲ ਮੰਤਰ) ਦਾ ਹੀ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਹੱਠ ਧਾਰ [ਕੇ] ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਬੰਨ੍ਹ ਬੈਠੀ। ਨਾਂ ਸੁੱਤੀ ਦਿਨ' ਨਾਂ ਸੁੱਤੀ ਰਾਤ! ਨ[ਾਂ] ਖਾਧਾ ਅੰਨ, ਨਾਂ ਪੀਤਾ ਪਾਣੀ। ਸਿਰ[ਫ਼] ਦੋ ਘੁਟਾਂ ਦੁਧ, ਉਹ ਵੀ ਅੱਠੀ[ਂ] ਪਹਿਰੀਂ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋ ਗਈ ਬੜੀ ਮਿਹਰ। ਅਗੰਮੀ ਇਸ਼ਾਰੇ ਆ[ਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ] ਹੋਏ। ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆ[ਂ] ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਰਾਤ ਅਜੇਹਾ ਕੌਤ[ਕ]

www.AKJ.Org

ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸੁਰਤੀ, ਹਵਾਈ ਵਾਂਗੂੰ ਗਗਨ ਅਟਾਰਿਆਂ (ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ) ਵਲ ਉਡੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਹੇਠ ਉਤਰੀ। ਫਿਰ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਡੀ, ਫ਼ਿਰ ਡਿੱਗੀ ਪਰੰਤੂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪਈ ਰੋਕ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅੜੀ ਰਹੀ। ਸਿਰ ਧੁਣ ਧੁਣ ਅੱਕੀ ਦਧੀ ਜਦੋਂ ਹੰਭ ਹੁੱਸ ਗਈ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੋਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕੀ—'ਹੇ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਦਰ ਢੱਠੀ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣੀ" ਕਿ ਤਤ ਛਿਨ ਹੀ ਉਸਦੇ ਗਗਨ-ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਇਹ ਅਵਾਜ਼ ਥੱਰ ਥੱਰਾ ਉਠੀ:—

'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੇ ਬਿਨਾਂ ਬੂਹਾ ਨਹੀਂ ਖੁਲ੍ਹਣਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੋ, ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਾਰਗ ਵੀ ਧਾਰਨ ਕਰੋ।'

ਸਾਂਈ-ਤਾਰ ਪਰੋਤੀ, ਰੰਗ ਰੰਗੇਤੜੀ ਗੁਰਮੁਖ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਟੇ ਨਾਲ ਦੋ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਜੋੜ ਦਿਤੀਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਹੋ ਗਈ। ਜੋ ਨੂਰ ਉਸਦੇ ਮੁਖੜੇ ਤੇ ਚਮਕਿਆ ਉਹ ਕਈਆਂ ਨੇ ਡਿਠਾ। ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੀ ਸਰੋਦ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਜੋ ਅਨੰਦ ਉਸ ਸਵੱਛ ਆਤਮਾ ਨੇ ਮਾਣਿਆ ਤੇ ਜੋ ਅਲੌਕਿਕ ਖੇਡ ਗੁਰ ਭਾਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਪਰੀ ਉਸਦੀ ਗਹਿਣ ਗੱਤ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜਾਣੇ, ਜਾਂ ਫ਼ਿਰ ਉਹ ਗੁਰਮੁਖ ਬੀਬੀ। ਹਾਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਇਹ ਤੁਕ ਬੜੀ ਲਟਕ ਨਾਲ ਗਾਂਵਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ—

"ਜੇ ਤੂ ਮਿਤ੍ਰ ਅਸਾਡੜਾ
ਹਿਕ ਭੋਰੀ ਨਾ ਵੇਛੋੜਿ।

———

ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪਰਾਣੀ

ਭਾ: ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਿਰਤੀ'
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ

ਅਰਸ਼ਾਂ ਉਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਬੱਦਲ ਜਿਵੇਂ ਵਸਾਨ।
ਤਿਵੇਂ ਪਰਾਣੀ ਨਿਰਛਲ ਆਵਣ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜਹਾਨ।
ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪਰਾਣੀ ਦੋਵੇਂ, ਦਿਸਣ ਇਕ ਸਮਾਨ।
ਜਦ ਵੀ ਜਾਨਾ ਨੀਵੇਂ ਪਾਸੇ, ਜਾਂਦੇ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਣ।
ਪਾਣੀ ਨਦੀਆਂ ਅੰਦਰ ਚੰਗਾ, ਪਰਾਣੀ ਧਰਮ ਈਮਾਨ।
ਪਰ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਹੋਣ ਅਵਾਰਾ, ਪਾਂਦੇ ਫਿਰਨ ਤੁਫ਼ਾਨ।
ਜੇਕਰ ਕਢ ਸ਼ਰਾਬ ਬਨਾਵਣ, ਕਈ ਪਵਾੜੇ ਪਾਣ।
ਤਿਵੇਂ ਪਰਾਣੀ ਵਿਚ ਕੁਸੰਗਤ, ਆਪਣਾ ਆਪ ਗਵਾਨ।
ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਉਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚੁਕ ਬਨਾਣ।
ਉਹ ਪਰਾਣੀ ਦੇ ਜਾਂ ਮੂੰਹ ਪਾਵਣ, ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਲਿਆਨ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕੇ, ਮੁਰਦੇ ਝਟ ਜੀਵਾਨ।
ਓਹ ਫਿਰ ਸੰਤ ਸਪਾਹੀ ਬਣ ਕੇ, ਸੂਰਬੀਰ ਬਲਵਾਨ।
ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਗਲ ਪਈ ਗੁਲਾਮੀ, ਸੰਗਲ ਕੱਟ ਵਖਾਣ।
'ਕਿਰਤੀ' ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪਰਾਣੀ, ਦੋਵੇਂ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਣ।

www.AKJ.Org

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ—(ਨੰ: ੮)

(ਡਾਕਟਰ ਤੇਜਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭੂਪਾਲ)

ਬਾਣੀ ਤ੍ਰੈ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਬਾਣੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ : ਪਰਾ, ਪਸੰਤੀ, ਮੱਧਮਾ, ਬੈਖਰੀ, ਪਰ ਰਚਨਾ ਦੀ ਭਾਂਤ ਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ:—

(੧) ਹਰਿ ਕੀ ਬਾਣੀ:—ਇਹ ਉਹ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਤੇ ਜਿਸਨੇ ਆ ਕੇ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ । ਇਹ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਇਹ ਬਾਣੀ ਅਖਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਤੇ ਲਿਖਣ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ । ਇਹ ਬਾਣੀ ਅਨੁਭਵਤਾ ਵਿਚ ਆਈ (ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ) ਪ੍ਰਮੇਸ੍ਰ ਤੋਂ (ਗੁਰ) ਪਰਮੇਸ੍ਰ ਨੂੰ । ਇਹ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਤਕ ਨਾ ਪੁਜੀ ਹੈ ਨਾ ਪੁਜੇਗੀ । ਜੀਵ ਅਖਰਾਂ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਬਾਣੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰੋਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ।

(੨) ਗੁਰਬਾਣੀ:—ਇਹ ਉਹ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ, ਹਰਿ ਕੀ ਆਈ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ, ਸੰਸਾਰਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਾਰਕ ਰੂਪਕਾਂ ਵਿਚ, ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਲਈ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ । 'ਹਰਿ ਕੈ ਦਰਿ ਵਰਤਿਆ' ਸੁ ਨਾਨਕ ਆਖਿ ਸੁਣਾਇਆ ॥' ਤਥਾ "ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ" । ਇਹ ਉਹ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਵਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ । 'ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ ਹਿਰਦੈ ਤਿਨਾ ਸਮਾਣੀ" ॥ [ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੩ ਅਨੰਦ ੨੩]

ਇਹ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੰਨਣ ਤੇ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

"ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ, ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ" ॥
[ਨਟ ਮ: ੪-ਅਸਟ-

ਇਸ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬੈਕੁੰਠ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:—

(੧) ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ਮੀਠੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰ ॥
ਜਿਨਿ ਪੀਤੀ ਤਿਨੁ ਮੋਖ ਦੁਆਰ ॥
[ਮਲਾਰ ਮ: ੧ ਅਸ਼ਟ-੧]

(੨) ਤਹਾ ਬੈਕੁੰਠੁ ਜਹ ਕੀਰਤਨੁ ਤੇਰਾ......॥
[ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫-੫੫

(੩) ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ॥
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਉਪਜੀ ਸਾਚਿ ਸਮਾਣੀ ॥
[ਸੂਹੀ ਮ: ੩ ਅਸਟ-੨

(੪) ਸੁਨਤ ਕਮਾਵਤ ਹੋਤ ਉਧਾਰ ॥
ਆਪਿ ਤਰੈ ਲੋਕਹ ਨਿਸਤਾਰ ॥ [ਸੁਖਮਨੀ ੨੪-੩

ਇਹ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ' ਹੈ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

"ਸਿਮ੍ਰਤ ਪੁਰਾਨ ਕੋਟਾਨ ਬਖਾਨ ਬਹੁ, ਭਾਗਵਤ ਬੇਦ ਬਯਾਕਰਣ ਗੀਤਾ । ਸੇਸ ਮਰਜੇਸ ਅਖਲੇਸ, ਸੁਰ ਮਹੇਸ਼ ਮੁਨਿ, ਜਗਤ ਅਰ ਭਗਤ ਸੁਰ ਨਰ ਅਤੀਤਾ । ਗਿਆਨ ਅਰੁ ਧਿਆਨ ਉਨਮਾਨ ਉਨਮਤ ਉਕਤਿ, ਰਾਗ ਨਾਦ ਦਿਜ ਸੁਰਮਤਿ ਨੀਤਾ । ਅਰਧ ਲਗ ਮਾਤ੍ਰ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਅਖਰਮੇਕ,ਅਗਮ ਅਤਿ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਮੀਤਾ ॥'

www.AKJ.org

ਇਹ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ, ਅਟਲ ਤਾਰਨ ਵਾਲੀ ਜੀਉਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਹਰੀ ਤੀਕ ਪੁਚਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਹਰੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਦੇਵੇ:—

'ਇਹ ਬਾਣੀ ਜੋ ਜੀਅਹੁ ਜਾਣੈ ਤਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿਨਾਮਾ॥'

[ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲੁ ੩ ੪

(੩) ਆਦਮ ਬਾਣੀ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖੀ ਬਾਣੀ:— ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਅਜ ਕਲ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀਆ, ਕੀਰਤਨ ਛੱਡ, ਆਪਣੇ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਆਦਮ ਬਾਣੀ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ-ਕਾਰ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਮਨ ਹੈ:—

"ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬਣੀਐ॥"

[ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮ. ੪-੯

ਆਦਮ ਬਾਣੀ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਕੀਰਤਨੀਏ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਦਾ ਮਨ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਲਾਹੀ ਗਿਆਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਗਮ ਹੈ ਅਗਾਧ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਿਰਫ ਉਤਨਾ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਗਲਤ ਭੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਧੂਰਾ ਭੀ ਤੇ ਟੇਢੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਹੋ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸਮਝਿਆ-ਗਲਤ ਜਾ ਠੀਕ। ਕੀਰਤਨੀਏ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਹੈ ਜੋ ਅਰਥ ਰੂਪ, ਕਹਾਣੀ ਰੂਪ, ਵਾਰਤਾ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ,ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਗਲਾਂ ਚੁਟਕਲੇ ਆਦਿ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਕਲ (ਇਨਸਾਨੀ) ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫ਼ਲਸਫਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਤਿ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਤੋਖ ਦਯਾ ਧਰਮ ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਵੇਲੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ ਵਿਚ ਉਹ ਵਯਾਖਯਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਆਦਮ ਬਾਣੀ ਵਿਵਰਜਤਾ ਚਾਹੀਏ *। ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

---

*ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਵਿਖੇ "ਕੀਰਤਨ" ਦੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਹੇਠਾਂ "ੲ" ਅੰਗ ਵਿਚ ਐਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—

"ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਰੂਪ ਰਚਨਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਤੁਰੀ ਆਈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ। ਕੀਰਤਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਦਾਤ ਹੈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਦਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਰਤਨ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਭੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਾਪਦਾ। ਸੋ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਚਲਾਈ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਤਕ ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਭੀ ਇਹੋ ਮਰਿਯਾਦਾ ਚਲਦੀ ਆਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ੫੦ ਯਾ ੬੦ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰੰਭੀ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ॥

www.AKJ.org

ਵੇਲੇ ਦਾ ਪਹਿਰ ਜਦ ਲੇਖੇ ਲਗ ਗਿਆ ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਠੀਕ ਹੈ।

ਆਦਮ ਬਾਣੀ, ਮਾਨਵ ਕਥਨ ਯਾ ਮਨੁਖੀ ਰਚਨਾ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦੀ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਗਯਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੀ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ ਰੂਪ, ਗੁਰੂ, ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰੂ ਜਸ ਭਰਪੂਰ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਗੁਰੂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ। ਦੂਜੀ ਹੈ ਤਰਕ ਵਾਦੀ, ਸਿਦਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੀ ਬਨਾਉਟੀ, ਮੂਹੋਂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਰੀ ਤੋਂ ਓਪਰਿਆਂਦ ਤ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ, ਯਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੀਸੇ ਕਹੀ ਗਈ ਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਨ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ। ਦੂਜੀ ਭਾਂਤ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਚੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਲਈ ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:—

ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ॥ ਬਾਣੀ ਤ ਕਚੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਝਹੁ ਹੋਰ ਕਚੀ ਬਾਣੀ॥ ਕਹਦੇ ਕਚੇ, ਸੁਣਦੇ ਕਚੇ, ਕਚੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੀ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਿਤ ਕਰਹਿ ਰਸਨਾ ਕਹਿਆ ਕਛੂ ਨ ਜਾਣੀ॥ ਚਿਤੁ ਜਿਨਕਾ ਹਿਰ ਲਇਆ ਮਾਇਆ ਬੋਲਨਿ ਪਏ ਰਵਾਣੀ॥

ਕੀਰਤਨੀਏ, ਗਿਆਨੀ ਯਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਢਾਡੀ ਪੰਥ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਗ ਹਨ, ਕੀਰਤਨੀਆ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੋਨੋਂ ਪਹਿਲੀ ਭਾਂਤ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਕਥਾ ਵਯਾਖਯਾ, ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਰਜਸ ਆਦਿ ਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਯਾ ਕਾਵਯ ਵਿਚ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਕਚੀ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬਣੀਐ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਰੀਸੈ ਹੋਰਿ ਕਚ ਪਿਚ ਬੋਲਦੇ ਸੇ ਕੂੜਿਆਰ ਕੂੜੇ ਝੜਿ ਪੜੀਐ॥ ਓਨਾ ਅੰਦਰਿ ਹੋਰੁ ਮੁਖਿ ਹੋਰ ਹੈ ਬਿਖੁ ਮਾਇਆ ਨੋ ਝਖਿ ਮਰਦੇ ਕੜੀਐ॥

[ਵਾਰ ਗਉੜੀ ਮ: ੪-੯

ਪਹਿਲੀ ਭਾਂਤ ਬੀ ਬਾਣੀ ਲਈ ਪੜਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਆਗਯਾ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਕ ਸੰਸੇ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਫ਼ੁਰਮਾਇਆ :—

ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਵਾਕ ਉਚਾਰਾ। "ਜਿਸ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁ ਜਸੁ ਉਚਾਰਾ। ਸਤਿਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰੀ। ਤਿਸ ਕਹੁ ਪਢਹੁ ਸੁ ਤਰਕਹੁ ਨਹੀਂ। ਸਤਿਗੁਰ ਸਮਤਾ ਚਹੈ ਜਿ ਮੂਢ॥ ਕਿਮ ਲਖਿ ਸਕੈ ਜਿ ਆਸ਼ੈ ਗੂਢ। ਸੋ ਨਹਿ ਪਢਹੁ ਕਰਹੁ ਤਿਸ ਤਰਕ। ਜੋ ਸਿਖ ਪਢਹਿ ਪਰੈ ਮਤਿ ਫਰਕ। ਅਪਰ ਜੋ ਗੁਰਬਾਨੀ ਅਨੁਸਾਰ। ਕੈ ਬਰਨਨ ਜਹਿ ਪ੍ਰਭ ਅਵਤਾਰ। ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਸੰਬੰਧਨੀ ਬਾਨੀ। ਪਢਹੁ ਸੁਨਹੁ ਨਿਸਚੇ ਉਰ ਠਾਨੀ।

[ਰਾਸ ੩ ਅੰਸੂ ੬੬]

ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਬਾਕੀ ਬਾਕੀ ਸਤ ਪਹਿਰਾਂ ਵਿਕ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਟਪਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ ਦੇ ਵਲੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਗੁਣ ਉਹੋ ਗਾਉਣੇ ਠੀਕ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਭਾਉਣ, ਨਾਕਿ ਉਹ ਗੁਣ ਜੋ ਇਨਸਾਨੀ ਅਕਲ ਦੱਸੇ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਣ:— "ਸਾ ਹਰਿ ਤੇਰੀ ਉਸਤਤਿ ਹੈ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ।' ਇਹ ਗੁਣ ਲੱਭਦੇ ਹਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ, ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ:—"ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਹਰਿ ਭਾਵਦੇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਏ।" ਸੋ ਜੋ ਗੁਣ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅੱਛੇ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਇਣ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਿਆ ਤੇ ਰੀਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ

www.AKJ.Org

ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈਨ ਉਹ ਗੁਣ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਦਿ, ਸਭ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਰੂਪਣ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਅਥਾਹ ਤੇ ਗੁਣ ਵੀ ਅਥਾਹ ਹਨ, ਅਥਾਹ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਨਸਾਨੀ ਦਿਮਾਗ ਸੀਮਾ ਬੱਧ ਹੈ। ਕੁਜੀ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਸਦਾ ਪਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਪਾਉਣਾ ਹੈ? ਉਸ ਦਾ ਕਥਨ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਜੇ ਕੋਈ ਐਸਾ ਯੇਤਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਪੁੰਨ ਨਹੀਂ।

ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਚਾਹੀਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ। ਕੋਈ ਇਨਸਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕੱਚਾ ਬੋਲ ਉਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਸੁਧ ਤੇ ਅਮਿਲਵੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਕਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਇਸੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ।

'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ' ਭਗਤੀ ਦਾ ਇਕ Essential (ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ) ਭਾਗ ਹੈ

ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਲੋੜੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੈਕੁੰਠ ਹੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ? ਭਗਤੀ ਦੇ ਇਹ ਅੰਗ ਹਨ:—(੧)ਗੁਰੂ, ਜੋ ਰਾਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਣਡਿਠੇ ਰਾਹ ਟੁਰਨਾ ਹੈ, (੨)ਜਗਿਆਸੂ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, (੩) ਨਾਮ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਨਾਮੀ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਕਰਨਾ ਹੈ, (੪) ਵਕਤ ਵੇਲਾ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਭਗਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, (੫) ਅਸਥਾਨ, ਜਿਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, (੬) ਸੰਗੀਤ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਰਾਗ (ਪ੍ਰੇਮ) ਭਰਨਾ ਹੈ, (੭) Metirial (ਸਮਿਗ੍ਰੀ) ਜੋ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹਨ ਵਖੋ ਵਖ ਅੰਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਗੈਰ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਇਕਠੇ ਹੋਣੇ ਲੋੜੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ। (੧) 'ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ' ਗੁਰੂ ਰੂਪ। 'ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਕਰਿ ਧਿਆਨ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਸ਼ਬਦ ਗਿਆਨ ਨੇੜ ਨ ਦੂਰ ਹੈ' (੨)ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਸਿਖ ਬਣਾਕੇ ਭਗਤੀਲਈ ਭਗਤ।'ਗੁਰ ਸਿਖ, ਸਿਖ ਗੁਰ ਸੋਇ ਅਲਖ ਲਖਾਇਆ। ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਲੈ ਸਿਖ, ਸਿਖ ਸਦਾਇਆ।' (੩) ਆਪਣਾ 'ਨਾਮ' 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੈ। (੪) ਸਮਾਂ ਭਗਤੀ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦਾ, ਖਾਸ ਵੇਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ। (੫) ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਭਗਤੀ ਅਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਕਿ ਅਲਖ ਲਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਸਥਾਨ ਜਗਮਗ ਨੂਰ ਹੈ' (੬)ਸੰਗੀਤਕ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਲਈ ਖਾਸ ਰਾਗਨੀ ਰਚੀ ਜੋ ਮੇਘ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਆਸਾ' ਰਖਿਆ। 'ਲੱਖ ਲਖ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਕੀਰਤਨ ਦੂਰ ਹੈ।' (੭) ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਾਣੀ ਰਚੀ: 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਜਿਸ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਹੁ ਰੀਤਿ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਹਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੋਤੀ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਹਾਰ, ਹਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦੇ ਸਕੇ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਵੇਂ ਢੁਕਵੇਂ ਅਟੁਟਵੇਂ ਤੇ ਰਲਵੇਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣਾ ਵਿਸਮਾਦਕ ਸਿੰਗਾਰ (ਪ੍ਰੇਮ) ਆਪ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਭਿੰਨੀ ਰੈਣ ਵਿਚ, ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿੰਨੇ ਲੋਇਣਾ ਵਿਚ, ਭਿੰਨਾ ਭਿੰਨਾ ਰਸ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ ਸੱਤ ਅੰਗ ਜੋ ਵਖੋ ਵਖ ਹਨ ਤੇ ਇਕਠੇ ਹੋਕੇ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ Spectrum ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਸਤੇ ਰੰਗ ਇਕਠੇ ਹੋ ਇਕ ਹੋ ਅਭੇਦ ਹੋ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਣ

www.AKJ.org

ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਈ ਅੰਗ ਇਕ ਹੋ ਪਰਮਾਰਥ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵੈਸੇ ਸੱਤੇ ਅੰਗ ਵਖੋ ਵਖ਼ ਹੋ ਕੇ ਭੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੂਚਕ ਹਨ।

੧. ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ:—ਆਪ ਦਾਤਾ ਹਨ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਸਿਖ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਸ ਵਕਤ ਪੜ੍ਹੀ ਦੀ ਤੇ ਗਾਵੀਂਦੀ ਹੈ ਬਾਣੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ।

੨. ਸਿੱਖ—ਗੁਰਸਿਖ ਤਦ ਹੀ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਦਾਤਾ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜਿਥੇ ਗਾਵੀਂਦੀ ਹੈ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ।

੩. ਨਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਿਖ ਨੂੰ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਬਾਣੀ ਗਾ ਕੇ।

੪. ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਭੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਭੀ ਹਨ। ਨਾਮ ਭੀ ਹੈ ਜੋ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ।

੫. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅਸਚਰਜ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜੁੜੇ ਹਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ, ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ।

੬. ਆਸਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਤਦ ਗੁਰਸਿਖ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੀਰਤਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ।

੭. ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੀ ਹੈ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਭੀ ਹੈ, ਜੁੜੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਤੇ ਗਾਇਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ।

(ਚਲਦਾ)

ਸ਼ੋਕ ਸਮਾਚਾਰ—ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਡੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ (ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ) ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ 'ਸੂਰਾ' ਵਲੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਪਿਛੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ੇ। (ਐਡੀਟਰ)

(੨) ਭਾਈ ਕੇਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੰਬਈ ਨਿਵਾਸੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਜਯ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਮਿਤ ਪਟਿਆਲੇ 'ਚ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਗਮ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਧਰਮ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਕਢੀ ਗਈ ਮਾਇਆ ਵਿਚੋਂ ੫੧) ਦਮੜੇ 'ਸੂਰਾ' ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਏ ਗਏ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਤੇ ਪਿਛੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੇ। (ਐਡੀਟਰ)

www.AKJ.org

ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ?

(ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ)

ਇਹ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਸਿਖ ਦਾ ਸੀਸ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਜਿਸ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਲੈ ਗਏ, ਉਹ ਵੀ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਟੇਜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਟੇਜ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤੰਬੂ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਹਿਸਾ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮੰਨੀ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਕਿ ਤੰਬੂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਝਟਕਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਖੜਾਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੰਬੂ ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿਖ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਥਾਂ ਬਕਰੇ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਕਰਾ ਝਟਕਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬਕਰੇ ਦੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਸੁਣੀ ? ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਫੜ ਕੇ ਤੰਬੂ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਹੀ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕੀ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕਦੀ ਬਕਰਾ ਵੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਕੇ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ? ਜੇ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬਕਰਿਆਂ ਦੀ ਹਿਲਜੁਲ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਇਹ ਗਲ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਣੀ ਸੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਧੜਾ ਧੜ ਸਿਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਇਕ ਦੋ ਸਿੱਖ ਝਟਕਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਣ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ ਪਿਲੇ ਤੇ ਵਿਹਲੜ ਪਰਸ਼ਾਦੇ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਉਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਸ਼ਕ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਫੜ, ਤੰਬੂ ਅੰਦਰ ਵੱਢ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਥਾਂ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਹੀ ਝਟਕਾਏ ਤਾਂ ਝਟਕਾਏ ਹੋਏ ਬਕਰੇ ਕਿੱਧਰ ਗਏ। ਉਨਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਤੇ ਹੋਰ ਖਲ ਆਦਿ ਕਿਧਰ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਕੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵ-ਜਨਮ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਖਾਸ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਲੈ ਆਏ। ਬਾਹਰ ਲਿਆਕੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ "ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ" ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਧੀਰਜ ਦਿਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਤੇ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਛਕਿਆ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਝਟਕਾਏ ਹੋਏ ਬਕਰੇ ਇਨਾਂ ਚਿਰ ਅੰਦਰ ਪਏ ਰਹੇ ਤਾਂ ਝਟਕਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪੁਜਾਏ ਗਏ ? ਜੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭਿਜਵਾਏ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੋਂ ਛਕਾਏ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ*

www.AKJ.org

ਹੈ ਕੋਈ ਜਾਗਦਾ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ?

(ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ)

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਫੁਲਵਾੜੀ, ਸਿੱਖ ਦੀ ਜੋ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਮਾਰੂ ਉਜਾੜਾ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹਰੇਕ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੇਬਸੀ ਦੇ ਹਉਕੇ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿ ਨੰਬਰ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਹ ਨ ਕੇਵਲ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਅਨਗਹਿਲੀ ਕਰਦੇ ਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਪੰਥ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਉਸਾਰੂ ਪੰਥਕ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦੇ ਗਿਰਦ ਸੰਗ੍ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਕੁਝ ਕੁ ਮੌਕਾ ਤਾੜੂ ਤੇ ਪੰਥ ਦੋਖੀ ਸਿਖ ਤੇ ਗੈਰਸਿਖ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਤਰੰਜਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਢਹੇ ਚੜ੍ਹ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਬਲ ਭਰਾ-ਮਾਰੂ ਸ਼ੁਗਲ ਤੇ ਸਿਖ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖਿਚਾਉ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਪੰਥ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਰਖਚੇ ਉਡਾਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਰਹੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਕੇ ਭੀ, ਬਦ-ਦਿਨ ਵਿੱਚ, ਸਿਖ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਧੜਾ ਧੜ ਪਤਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭੱਜਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਇਹ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਕਿਸਦੀ ਕਮਾਨ ਕਰਨਗੇ ਜਦ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਹੀ ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ ਹੋ ਗਈ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਤਾਜ਼ੀ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਾਸਕ, ਮਹੀਨਾ ਜੂਨ ੧੯੬੮ ਦਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਗਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ: ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਉਲਫ਼ਤ,ਮੈਂਬਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ) ਦਾ ਇਕ ਅਥਰੂ-ਰੁਆਊ ਆਰਟੀਕਲ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕਿਤਨੇ ਤੜਫਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਆਪ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਲਫਤ ਜੀ ਮੇਰੇ ਸੁਹਿਰਦ ਮਿੱਤਰਾਂ ਚੋਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਧ, ਨਿਤਨੇਮੀ ਤੇ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਜੀਵ

---

*ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਝਟਕਾਏ ਹੋਏ ਬਕਰੇ ਪਿਛੋਂ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭਿਜਵ ਗਏ ਅਤੇ ਝਟਕੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਏ ਗਏ।

ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਬਕਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਸਤ ਬਸਤਰ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਆਏ ਗਏ। ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਪੁਆਕੇ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਨਾਲ 'ਸਿੰਘ' ਅੱਖਰ ਲਾਕੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਗਿਆ। (ਚਲਦ

www.AKJ.org

ਦਾ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਅਸਰ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਨਾ ਦੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਦੀ ਬੇਬੱਸੀ ਵੇਖਕੇ। ਆਪ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਦ ਸਰਵ-ਉਚ ਸਮਰਥਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ, ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਾਲੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਰੁਕਨ ਹਨ। ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਚੋਂ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਆਪ ਭੀ, ਆਮ ਬੇਬੱਸ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਕੇਵਲ ਬਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੇ ਚਾਹੁਣ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਬਲ ਧਾਰਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਝੂਣਕੇ ਜਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਉਤੇ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲਹਿਰ ਚਲ ਪਈ ਹੈ। ਨਿਪੁੰਸਕਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸਦਾ ਕੇਵਲ ਰੋਣਾ ਰੋਈ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਇਕੋ ਇਲਾਜ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਪੜਚੋਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੋਚਵਾਨ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਮੂਹਰੇ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਕ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਬੜੇ ਠਰੰਮੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਠੱਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਰਬ ਪਖੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਉਲੀਕੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਅਹਿਮ ਪੰਥਕ ਪਰੋਗ੍ਰਾਮ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਹਿਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰਥ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਭੀ ਇਹੋ ਹੈ,ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਪੰਥ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਫੰਡਜ਼ ਤੇ ਸਾਧਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ, ਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਪਾਸੇ, ਜੁੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਰੂ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਠਲ੍ਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਜਮ੍ਹਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਸੇ ਦੀ ਓਨੀ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਕੁਛ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਲਫਤ ਜੀ ਵਰਗੇ ਮਾਣਜੋਗ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਦੀ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਪਾਹਜ ਮਨੁਖ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹੌਤ ਹੈ ਕਿ 'ਵੇਖੋ ਉਇ ਲੋਕੋ, ਮੇਰੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਬੇਰ ਪਿਆ ਜੇ, ਇਹ ਦਲਿਦਰਿਆ ਹੋਇਆ ਟੱਬਰ, ਕੋਈ ਜਣਾ ਝੁਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੌਂਦਾ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹਨੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ ਪਾਈ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਬੱਤੀ ਨਹੀਂ ਜਗ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਮੋਮਬਤੀ ਹੀ ਜਗਾ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਗੁਰਮਤ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਵਰਤ ਰਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਅਧੋਗਤੀ ਉਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦਾ ਛੇਤੀ ਸੈਮੀਨਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

———

www.AKJ.org

ਨੇਕੀ ਬਦਲੇ ਬਦੀ

[ਭਾਈ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜਗਪਾਲ' ਜਗਪਾਲਪੁਰ (ਫਗਵਾੜਾ)]

ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਈਓਂ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੁਨੀਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਵਿਚੋਂ ਜੋਤ ਦੇਕੇ ਅਵਤਾਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਜਬਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਕੰਬਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਫ਼ਿਰ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਧਰਤੀ ਦਾ ਭਾਰ ਹੌਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਬਾਬਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਜਾ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਬਰ ਤੇ ਬਾਬਰ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਪੀਆਂ, ਜ਼ਾਲਮਾਂ, ਚੋਰਾਂ ਧਾੜਵੀਆਂ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕੀਤਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਰੋਕ ਥਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪ ਇਹਨਾਂ ਤੁਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਹਿੰਦੋ-ਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਤਾ ਇਤਨੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਤਹਾਸਕਾਰ ਦੀ ਕਲਮ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਜਿਹੜੇ ਦੇਖੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੇ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਲੁਟੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਮਸੂਮ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੋਦੀਆਂ 'ਚੋਂ ਚੁਕ ਕੇ ਲਹੂ ਚੂਸ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਕੋਲ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਬਾਬਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜੰਮਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਹਰ ਇਕ ਬੱਚੇ ਬੁਢੇ ਸਜ-ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਦੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ, ਬੁਢੀਆਂ, ਮਸੂਮ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਗਲ ਉਤੇ ਅਸਵਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿਧਰੇ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਸੋਗ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਦਾ ਰੌਲਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਖੁਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਧਰ ਲੁਕ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਸਨ, ਤੇ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣੀ ਤੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਕੇ ਬਾਬਰ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਬਾਬਰ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮਨਾਬਾਦ ਦੀ ਕਤਲੇ-ਆਮ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁ ਬੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਬੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਤਾਹਨਾ ਮਾਰਿਆ ਭਾਵ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਆਹ ਮਾਰੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖ ਦਿਤਾ :—

ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਡਰਾਇਆ ॥
ਆਪੈ ਦੋਸ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ।
ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ ॥
ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਸਭਨਾ ਕਾ ਸੋਈ ॥
ਜੇ ਸਕਤਾ ਸਕਤੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ਤਾ ਮਨਿ ਰੋਸੁ ਨ ਹੋਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਕਤਾ ਸੀਹੁ ਮਾਰੇ ਪੈ ਵਗੈ ਖਸਮੈ ਸਾ ਪੁਰਸਾਈ ॥
ਰਤਨੀ ਵਿਗਾੜਿ ਵਿਗੋਇ ਕੁੱਤੀ ਮੁਇਆ ਸਾਰ ਨ ਕਾਈ ॥

www.AKJ.org

ਆਪੇ ਜੋੜਿ ਵਿਛੋੜੇ ਆਪੇ ਵੇਖੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥
ਜੇ ਕੋ ਨਾਉ ਧਰਾਏ ਵਡਾ ਸਾਦ ਕਰੇ ਮਨਿ ਭਾਣੇ ॥
ਖਸਮੈ ਨਦਰੀ ਕੀੜਾ ਆਵੈ ਜੇਤੇ ਚੁਗੇ ਦਾਣੇ ॥
ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੀਵੈ ਤਾ ਕਿਛੁ ਪਾਏ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ ।੩।੫।੩੯।
(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਠੀਕ ਉਹਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਜੇਲ ਘਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਮੁਖ ਸਜ਼ਾ ਆਪ ਨੂੰ ਚੱਕੀ ਨਾਲ ਦਾਣੇ ਪੀਹਣ ਦੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਆਪ ਨੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚਕੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਸਮਾਧੀ ਲਾਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਸਚ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਵੀ ਸਵਾਰਦਾ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਧੰਨੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਛਡ ਕੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹੋ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਰਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਉਸ ਦਾ ਠਾਕਰ (ਪ੍ਰਭੂ) ਆਣ ਕੇ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਤਕ ਮੈਂ ਵੀ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਵਾਂਗਾ। ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪੱਥਰ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਧੰਨੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਗੰਢੇ ਅਤੇ ਅਚਾਰ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ, ਕੇਵਲ ਰੋਟੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਸਗੋਂ ਖੂਹ ਹਕਿਆ ਤੇ ਗਾਈਆਂ ਵੀ ਚਾਰੀਆਂ, ਤੇ ਫਿਰ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ! ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਮਗਨ ਸਨ, ਕੈਦੀ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ, ਜੇਲ ਦਾ ਦਰੋਗਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਪਾਹੀ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ, ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਚੱਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾਤਾਰ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਘੁਮ ਘੁਮ ਖੀਵਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰੜ ਦਰੜ ਆਟਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਦਰੋਗੇ ਨੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜਿਆ ਤੇ ਜਾ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਕੈਦੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਘਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਚੱਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਘੁਮੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੈਦੀ ਅੱਲਾ ਦੇ ਭਗਤ ਤੇ ਵਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਬਾਬਰ ਦਰੋਗੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗਿਆ, ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖ਼ੁਦਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਗਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਡਿਗ ਪਿਆ, ਐ ਭਗਤ, ਗੁਰੂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇ, ਮੈਂ ਭੁਲਣਹਾਰ ਹਾਂ ਤੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੈਂ, ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਦਿਆਲ ਹੋ ਗਏ ਬਾਬਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹਥ ਰੱਖਿਆ; ਬਾਬਰ ਦਾ ਦਿਲ ਪਵਿਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਗੇ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਸੀਸ ਦਿਤੀ, ਅਸੀਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਵੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੱਤ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੁਆਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਥ ਪੱਥ ਹੋਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਤਪ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਦ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੀਆਂ ਸਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਉਲਾਦ ਨੇ ਭੋਗੀਆਂ।

ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ, ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਦਇਆ ਵੀ ਕਮਾਇਣ ਹੈ। ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਆਪ ਦੀ ਉਲਾਦ ਨੂੰ ਸਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਖੂਨ ਦੇ ਕਤਰੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਖ਼ਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਾਬਰ ਤੋਂ ਬਾਹਦ ਉਸ ਦਾ ਪੁਤਰ ਹਮਾਯੂੰ ਤੇ ਹਮਾਯੂੰ ਦਾ ਪੁਤਰ ਅਕਬਰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਉਤੇ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਅਕਬਰ ਦੇ ਪੁਤਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਤਖਤ ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਖੀ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਝੂਠ ਦੀ ਹਟ ਆਖਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਜੁਲਮ ਸਾਹਿਬ

www.AKJ.Org

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਜੋਤ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਯਾ ਸੁਣ ਕੇ ਜ਼ਾਲਮ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਮ ਪਥਰ ਤੋਂ ਪਥਰ ਦਿਲ ਵੀ ਪਿਘਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਾਪੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਪਿਆ ਜਹਾਂਗੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਦ ਨਾਨਕ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਛੇਵੀਂ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਜ਼ਾਲਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ।

'ਸਚ ਮੁਚ ਹੀ ਨੇਕੀ ਆਦਮ ਖਾਣੀ ਡਾਇਣ ਬਣ ਗਈ ਜਦੋਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਆਪਣ ਦਾਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨੇ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਆਪ ਸੁਨੀ ਤੇ ਕਟੜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤਾਕਤਵਰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਿਦੂਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਲੁਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ;ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵਾ ਮਣ ਜੰਝੂ ਲਾਹਕੇ ਭੋਜਣ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲੈਣ ਕਿ ਕਿਤਨੇ ਹਿੰਦੂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਕਿਤਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕਿਥੇ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਤਨੀ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਜੰਤਾ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਨੇਕੀ ਕੀਤੀ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਛੁਪੀ ਨਹੀਂ ਕੀ ਉਹੋ ਨਾਨਕ ਬ ਬੇ ਦੀ ਜੋਤੀ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲਗ ਕੇ ਜੋ ਦੁਖ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਤੇ ਦਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਭੁਲਾਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੇ, ਜੋ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਖ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਉਹ ਦੁਖ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੀ ਖ਼ੁਦਾ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਘਲਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸਦਾ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੋਂ ਬਾਹਦ ਸਤਵਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਟਕਰ ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਕੌਮ ਦਾ ਆਗੂ ਉਹ ਸੀ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨਾਲੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਚਰਨ ਦੀ ਧੂੜ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗਦੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸਨ।

ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਸੋਨਾ ਮਿਟੀ ਚੋਂ ਜਨਮ ਲੈਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਮਿਟੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਮਿਟੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਦਾਤਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਚਖੰਡ ਪਧਾਰੇ ਤੇ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਉਸੇ ਲਾਇਣ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਧੋਖੇ ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਨੇ ਅਰੰਭ ਦਿਤੇ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਦਾਹਦ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨਾਂ ਮਨੂੰ, ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਨ, ਨਵਾਬ ਲਖਪਤ ਤੇ ਜਸਪਤ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਚੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੌਮੀ ਗਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਤੇ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨੇਕੀ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ।

ਠੀਕ ਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਜਾਂ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਕ*

www.AKJ.Org

(ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਮੈਂ ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਦਾ ਵਿਆਹਿਆ ੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ। ੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛਕਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਫਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ੁਸ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ੀ ਮੈਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਹਿਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਟੁਟਣ ਵਿਚ ਕਿਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)

ਉਤਰ—ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਜਾਣੇ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪ੍ਰਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਤੁਹਾਡੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਛੱਕ ਲੈਂਦੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰਖੋਗੇ, ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸਣੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੱਧਾ-ਅੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ, ਛਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ (ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਮੁਖ ਉਜਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*ਭੰਡਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨੀ ਚੀਜ਼ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ੁਸ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਬਖ਼ਸ਼ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਡਾ ਸੂਰਮਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਬਿਬੇਕੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਦੇ ਕੀ ਲਛਣ ਹਨ?

(ਇਕ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੀ ਭੈਣ, ਜਲੰਧਰ)

ਉਤਰ—ਮੇਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਭੈਣ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਤਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਚਿਆਰ ਬਿਬਕੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰੋਗੇ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਤਸੱਲੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ "ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਬੇਕ" ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਬਿਬੇਕੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ:—

(ੳ) ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੋ ਵਜੇ ਉਠਦਾ ਹੋਵੇ। ਪੂਰਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਉਹ

www.AKJ.Org

ਪੰਜ ਵਜੇ ਤਕ ਨਾਮ ਜਪੇ। ਫਿਰ ਘਟੋ ਘਟ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰਕ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰੇ। ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਈ ਰਖੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇ। ਸੱਚੀ ਬਿਬੇਕਤਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

(ਅ) ਨਾਮ ਦੀ ਬਿਬੇਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਰਖਣ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰੇ। ਭਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹੇ।

(ੲ) ਨਾਮ ਦੀ ਤੇ ਅੰਦਰਲੀ-ਬਾਹਰਲੀ ਰਹਿਤ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਬਿਬੇਕਤਾ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ,ਜਿਵੇਂ—ਹਰ ਪਰਾਈ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ-ਭੈਣ-ਧੀ ਤਰਾਂ ਸਤਿਕਾਰਨਾ ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਣਾ ਜਾਂ ਹਰ ਪਰਾਏ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ, ਪੁਤਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕਣਾ।

(ਸ) ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਰਸਾਂ ਕਸਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚ ਸਕਣਾ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕੇਵਲ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਰਖਣੀ, ਕੰਨ-ਰਸ ਤੇ ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ।

(ਹ) ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਸਾਂਝ (ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ) ਕੇਵਲ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਰਖਣੇ।

(ਕ) ਲਿਬਾਸ ਅਜਿਹਾ ਪਾਉਣਾ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਆਵੇ।

(ਖ) ਸਚਾਈ ਲਈ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਸੂਲ ਲਈ ਡੱਟ ਸਕਣਾ।

(ਗ) ਝੂਠੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੇ ਪਖੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਕਰ ਸਕਣੀ।

(ਘ) ਆਪ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ।

(ਙ) ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਕਰਮ ਖਾਣ, ਪੀਣ, ਤੁਰ ਫਿਰਨ, ਹਸਣ ਖੇਡਣ, ਦੇਖਣ, ਸੁੰਘਣ, ਭੋਗਣ ਵਿਚ ਸੰਜਮਧਾਰੀ ਬਣਨਾ।

(ਚ) ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਗਲ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮੀ ਬੰਦਾ ਬਣ ਕੇ, ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਹੋਇਆ, ਹਉਮੈ ਰਹਿਤ ਜੀਵਨ ਜੀਊਣਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕੀ ਸਰਬਲੋਹੀ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਫ਼ਿਰਕਾ ਹੈ?

ਉਤਰ—ਨਹੀਂ, ਸਰਬਲੋਹੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਸਚਿਆਰ ਅੰਗ ਹੈ।

ਕਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਸਾਰ ਜਾਂ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਾਂ ਸਰਬਲੋਹ ਦੇ ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਸਰਬਲੋਹ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ-ਪਾਣੀ ਛਕਣਾ ਹੈ ਤੇ ਛਕਣਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਦੇ ਹਥੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਬਲੋਹ ਦੀ ਬਿਬੇਕਤਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਉਂਝ ਵੀ ਲੋਹਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਕ ਸਰਬਲੋਹੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਵਿਚ ਉਪਰਲੇ ਦਸੇ ਬਿਬੇਕਤਾ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸਿਖ ਨਾਮ ਰਸ ਦੇ ਗਾਹਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਹਿਤ ਰਖਦੇ ਹੀ ਹੋਣ ਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਸਿੱਖ ਉਹਨਾਂ ਸਚਿਆਰ ਤੇ ਬਿਬੇਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ "ਸਰਬਲੋਹੀ ਸਿੰਘ" ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਸਰਬਲੋਹੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਘਾਲਨਾ ਕਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਸੁਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਰੰਗਲੇ ਸਜਣ', 'ਜੇਲ ਚਿਠੀਆਂ' ਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਬੇਕ' ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਮਹੱਲਾ ਜਾਂ ਮਹਲਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਚਾਰਨ ਠੀਕ ਹੈ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ, ਫ਼ੀਰੋਜ਼ਪੁਰ)

www.AKJ.Org

ਉਤਰ—ਵਿਆਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਲਫ਼ਜ਼ ਮਹਲਾ' ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਤੁਸਾਂ 'ਸੂਰਾ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਜੀਵ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਕੀ ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਾਂ ਪੱਕਾ ਈਸਾਈ ਰਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ।

(ਇਕ ਫੌਜੀ ਵੀਰ ਚਿਟ ਨੰ: ੫੪੯)

ਉਤਰ—ਮੇਰੇ ਵੀਰ, ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਮਤ ਨਹੀਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੀ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।

ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਘਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਰਬ ਦੀ ਨਦਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਸੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਲਈ, ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸੱਚੀ ਵਡਿਆਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣ ਲਈ, ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਨਾਮ ਰਸ ਪੀਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਪੜ੍ਹੋ, ਵਿਚਾਰੋ। ਸੈਂਕੜੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਜੀਵ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਣੇ ਬਿਨਾਂ, ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਓਝੜ ਹੀ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਮੈਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਨੂੰ ਝਟਕੇ ਤੇ ਕੁਠੇ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਸਵਾਲ ਭੇਜੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲ ਮੋਲ ਉਤਰ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਟਾਲ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਮੈਨੂੰ 'ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਪੜ੍ਹਨਾ ਛਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਉਤਰ—ਮੇਰੇ ਵੀਰ, 'ਸਿੱਖ' ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਿਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਇਕ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਤੇ ਸੱਚ ਖੋਜਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧ ਤੋਂ ਰਸਾਲੇ ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ, ਖਾਲਸਾ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ, ਆਤਮ ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਰਿਸਾਲੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਸਹੀ ਤੇ ਬੇਲਾਗ ਪਰਚਾਰ ਕੇਵਲ "ਸੂਰਾ" ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਚਾਨਣ ਜਿਥੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਲਵੋ, ਲੋੜ ਕੇਵਲ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਈ ਪਿੱਛਲ ਰਾਤ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਲੇ ਕਿੰਨ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਇਕ ਪਾਠਕ ਧਨਬਾਦ (ਬਿਹਾਰ)

ਉਤਰ—ਹਾਂ ਜੀ! ਡਾ: ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਾਫੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਂਝ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਵਕਤ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਜਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੀ ਸਾਂਭਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਇਕ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤਕ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਫਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਮੈਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਜ ਮੈਂ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜਾਂ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬੁਰਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੁਡ ਮੋਰਨਿੰਗ ਜਾਂ ਗੁਡ ਈਵਨਿੰਗ ਦੀ ਆਸ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਕੀ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ।

ਉਤਰ—ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਗੁਲਾਮ ਗੁਲਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਲੀ ਮੱਤ ਅੱਜੇ ਸਾਡ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਨਹੀਂ।

ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੂਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਦੇਸੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਇਸਾਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਖੇ ਗਏ

www.AKJ.Org

ਹਨ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹਟਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ।

ਭਾਵੇਂ ਜੈ ਹਿੰਦ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ, ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਰਬ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰਾਵੇ। ਜਦ ਤਕ ਸਾਡੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਬੀਰਤਾ ਭਰਪੂਰ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਤਦ ਤਕ ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ 'ਜੈ ਹਿੰਦ' ਵਰਗੇ ਤੰਗ ਸੋਚਣੀ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਸਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਦੇਸੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬੀਰ ਜੈਕਾਰੇ ਸੁਣਾਉਣੇ 'ਵਿਣ ਗਾਹਕ ਗੁਣ ਵੇਚਣ' ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਪੀ.ਟੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਈ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਅੰਮ੍ਰਿਤੀਏ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਚੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਮਾਕੂ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਬਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦਸੋ ਕੀ ਕਰੀਏ ?

ਉਤਰ—ਫੌਜੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ (ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹਨ) ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੂਠ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਲਾਵੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦ ਹੈ। ਮਜਬੂਰੀ ਜਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਔਗਣਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚਿਤਾਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਪ੍ਰੇਮ-ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਬੀਬੀ ਦਾ ਅਨੰਦ-ਕਾਰਜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਢਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਉਤਰ—ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਘੁੰਢ ਕਢਣਾ ਮਨਮਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਜਪੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦਾ ਸਰੂਰ ਹੈ, ਗਾਈ ਹੋਈ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਰਖੀ ਹੋਈ ਰਹਿਤ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਐਸਾ ਪਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਜਿਹੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮੂੰਹ ਕਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

———

ਪਿੰਡ ਦੁਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ

ਸਰਬਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ 24 ਅਗਸਤ 1968 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੁਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਗੁ: ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸੰਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋਦੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹੁਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਪੁਜਣ ਤੇ ਜਨਮ ਸਫ਼ਲਾ ਕਰਨ।

ਨੋਟ—ਪਿੰਡ ਦੁਰਾਹਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦੁਰਾਹਾ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਫ਼ਰਲਾਂਗ ਤੇ ਹੈ।

ਦਾਸ—ਸੰਗਤ ਪਿੰਡ ਦੁਰਾਹਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ।

www.AKJ.Org

੧ ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ ॥

ਗ੍ਰੰਥ ਉਚਾਰ ਕਹਹੁ ਤਹਾਂ ਬੈਠਕੈ 'ਬੀੜ' ਸੇਊ ਜਗ ਮਾਹਿ ਬਿਥਾਰੋਂ ॥ [ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੬

ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਦਾ

ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸ਼ਵ

ਗੁਰੂ ਕਾਸ਼ੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ੭,੮,੯ ਸਤੰਬਰ ਦਿਨ ਸਨਿਚਰ, ਐਤ, ਸੋਮਵਾਰ, ੨੩, ੨੪, ੨੫ ਭਾਦਰੋਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਦੋਂ ਵਦੀ ਏਕਮ ਤੋਂ ਤੀਜ ਤਕ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ

ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ? ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਕਾਸ਼ੀ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਿਣਕਾ ੨ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ੯ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵਧ ਅਰਸਾ ਰਹਿਕੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਉਤਾਰੇ ਹੋਰ ਥਾਂਮਾਂ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਤਖਤ ਸਥਾਪਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਖਤ ਰਵਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਮਦਮੀ ਸਰੂਪ ਨੀਯਤ ਕੀਤੇ ਸੀ, ਇਹ ਸੁਭਾਗਾ ਦਿਹਾੜਾ ਇਸ ਵਾਰੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਫ਼ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੌਰੇ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਇਸਤਰਾਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:—

'ਵੈਸਾਖੀ ਤੋਂ ਨਿਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਹੁ ਚੜੇ ਤੀਕ, ਉਤਾਰੇ ਭੀ ਹੋਵਣ ਬੀੜ ਦੇ, ਪੂਰਨ ਹੋਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰੀ ਯੱਗ ਜੀਤਾ ਭਾਦੋਂ ਬਦੀ ਤੀਜ ਨੋ। ਕੜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦਗ ਵਰਤੀ ਤਰਾਤਰੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਚੜੀ ਹੋਰ ਭੋਗ ਮੰ_ਦਾਵਣੀ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕਾ ਭਾਦੋਂ ਵਦੀ ਏਕਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕੀਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਏ ਚੌਰਾਸੀ ਕੱਟੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਤਾਂ ਬੜੇ ਬਰ ਦੀਨੇ ਏਸ ਅਸਥਾਨ ਕਉ।'

www.AKJ.Org

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ? ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਨਾਲ ਵਰਸਾਈ ਹੋਈ ਪਵਿਤਰ ਭੂੰਮੀ ਵਿਖੇ ਆਓ ਇਸ ਇਤਹਾਸਕ ਦਿਨ ਜੁੜਕੇ ਇਸ ਦਿਨ ਦੀ ਪਵਿਤਰ ਯਾਦ ਮਨਾਈਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਹਾਲਾਂ ਤਕ ਬੀਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ ਫ਼ਲਣ ਫੁਲਣ ਦਾ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਰਚਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਉਦਮ ਅਰੰਭਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤ ਸਮਾਗਮ ਰਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ

ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਦੀਆਂ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਕੀਰਤਨੀ ਰਸੀਆਂ ਦੀ ਤੀਬਰ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਹਿਤ **ਪੰਥਰਤਨ ਭਾ: ਸਾਹਿਬ ਭਾ: ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮਾਂ** ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਮੇਤ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪੁਜ ਰਹੇ ਹਨ ਯਾਦ ਰਹੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਧਾਮ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਜਾਣ ਕੇ ਏਥੇ ਹੀ ਪੰਚ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਫਿਰ ਦਮਦਮਾ ਦੀਵਾਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਏਥੋਂ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਉਦਮ ਅਰੰਭਿਆ ਸੀ।

ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗਿਆਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਇਸ ਦਿਨ ਧਾਮ ਦੀ ਪਵਿਤਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਜਣਗੇ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸੁਧ ਪਾਠ ਅਤੇ ਅਰਥ ਬੋਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਉਤਮ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ।

ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸ: ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਾੜੇਵਾਲਾ ਇਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇਸ ਧਾਮ ਦੀ ਸੋਭਾ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨਗੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਬੁਡਲਾਢਾ ਦੇ ਸੇਵਕ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿਸਾ ਲੈ ਕੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਬਨਾਉਣ ਵਿਚ ਹਰਤਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪੁਜ ਰਹੇ ਹਨ ਪੂਰਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਵਖਰਾ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਾਸ:—ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਨੋਟ:—(੧) ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਰਾ ਪਰੇਸ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਗੇ ਮੁਲ ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਬੁਕ ਸਟਾਲ ਲਗੇਗਾ।

(੨) ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਸਾਂ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਚਲਨਗੀਆਂ "ਸੂਰਾ ਪਰੇਸ" ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਪੱਤਾ ਭੇਜ ਕੇ ਸੀਟ ਬੁਕ ਕਰਵਾਉ ਜੀ।

www.AKJ.Org

ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਗੁਰਧਾਮ ਯਾਤਰਾ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ ! ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਮੁਕਤਸਰ, ਨਾਗੇ ਕੀ ਸਰਾਂ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਂਸ਼ੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਬਾਲਾ, ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜੋਖਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਚੰਡੀਗੜ, ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਦਿਲੀ, ਆਗਰਾ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਗੁਨਾਂ, ਭੂਪਾਲ, ਇੰਦੌਰ, ਮਨਮਾੜ, ਨਾਸਕ, ਬੰਬਈ, ਪੂਨਾ, ਨਾਨਕ ਝੀਰਾ, ਨਾਗਪੁਰ, ਅਮਰਾਉਤੀ, ਰਾਏਪੁਰ, ਟਾਟਾਨਗਰ, ਝਰੀਆ, ਸਿੰਦਰੀ, ਧੰਨਬਾਦ, ਕਲਕੱਤਾ, ਬਨਾਰਸ, ਅਲਾਹਬਾਦ,ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ, ਲਖਨਊ, ਬਰੇਲੀ,ਨਾਨਕ ਮਤਾ, ਰੁਦਰ, ਸੰਭੋਲੀ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ, ਕੱਠਾ ਸਾਹਿਬ, ਰੋਪੜ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਖੜਾ, ਨੰਗਲ ਆਦਿ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਜਾਣਗੇ । ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ੩੦੧ ਸਾਲਾ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਦੁਸਹਿਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਮਨਾਉ ।

16 ਸਤੰਬਰ ਮੁਤਾਬਿਕ 1 ਅੱਸੂ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੂੰਹ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਾਏ ਜਾਣਗੇ ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸ ਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਨਗਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ੧੭ ਸਤੰਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ੨ ਅਸੂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਬਸਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਾਮਸਰ ਤੋਂ ਚਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 28-10-68 ਪੁਜਣਗੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ । ਲੰਗਰ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਨੋਟ:—ਕਰਾਇਆ ਆਉਣ ਜਾਣ ਕੇਵਲ 210) ਰੁਪਏ ਅਤੇ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅੱਧੀ ਟਿਕਟ 105) ਰੁਪਏ ਹੈ । 60 ਰੁਪਏ ਪੇਸ਼ਗੀ ਫੀ ਸੀਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਕੇ ਸੀਟ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ:—ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤ੍ਰੀ ਆਪਣੀ ਮਾਇਆ ਮਨੀਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਸ: ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਪਤੇ ਤੇ ਭੇਜਣ । ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲਿਖੋ ।

'ਸੂਰਾ' ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਚਾਰ ਲਈ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋਇ ਇਸ ਮਾਸਕ ਪਤਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਸਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਕਰੇ । ਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੇ । (ਐਡੀਟਰ)

ਨੰ:	ਨਾਮ	ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਆਈ ਰਕਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
੧.	ਭਾਈ ਕੇਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੰਬਈ	੫੧) ਰੁਪੈ
੨.	ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਗਸ਼ਈ	੫)
੩.	ਭਾਈ ਰਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਦਰੀ	੫)
੪.	ਕਾਕਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਖ਼ਤੂਪੁਰ	੪)
੫.	ਮਾ: ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫਰਵਾਲੀ	੨੫)
੬.	ਇਕ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਾ ਗੁਪਤ	੧੫)

www.AKJ.Org

ਸਾਲਾਨਾ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ

ਤਾਰੀਖ	ਦਿਨ	ਸਮਾਂ	ਕੀਰਤਨ ਅਸਥਾਨ
12-8-68	ਸੋਮਵਾਰ	ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ	ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ।
14-8-68	ਬੁਧਵਾਰ	ਸਵੇਰੇ 5 ਤੋਂ 12	ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ।
14-8-68	ਬੁਧਵਾਰ	ਸ਼ਾਮ $7\frac{1}{2}$ ਤੋਂ $10\frac{1}{2}$	ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਲਾਲ ਕੁੜਤੀ ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ।
15-8-68	ਵੀਰਵਾਰ	ਸਵੇਰੇ 5 ਤੋਂ 12	ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ
15-8-68	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ਾਮ $7\frac{1}{2}$ ਤੋਂ $10\frac{1}{2}$	ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਜਮੈਂਟ ਬਾਜ਼ਾ[ਰ] ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ।
16-8-68	ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ	ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਸੁਹੇਲਾ ਕੀਰਤਨ	ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪੰਜੋਖਰਾ ਸਾਹਿਬ।
17-8-68	ਸਨਿਚਰਵਾਰ	ਸਵੇਰੇ 5 ਤੋਂ 12	ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ
17-8-63	ਸਨਿਚਰਵਾਰ	ਸ਼ਾਮ ਕੀਰਤਨ ਰੈਣ ਸਬਾਈ 8 ਵਜੇ ਅਰੰਭ	ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ।
17-8-68	ਐਤਵਾਰ	ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਗਮ।	

ਨੋਟ:—(ੳ) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸਮਾਗਮ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 17 ਅਗਸਤ 1968 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 3 ਵਜੇ ਪ੍ਰਾਰੰ[ਭ] ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਲਾਸ਼ੀ ਸਜਣ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

(ਅ) ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨਗ[ਰ] ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ।

(ੲ) ਬਿਸਤਰੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

ਪੁਛ ਗਿਛ ਲਈ—
ਭਾਈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਟੀ
ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ—
ਨਿਰਬਾਣ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ,
ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ।

www.AKJ.Org

ਇਸ ਦੇਹੀ ਕੋ ਪਾਲ......

(ਭਾਈ ਮਾਲਿਕ ਸਿੰਘ ਜੀ B.Sc. ਕਾਨਪੁਰ)

ਜ਼ੁਕਾਮ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ

ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਏ ਕਿ ਇਕ ਸੰਨਿਆਸੀ ਨੇ ਇਕ ਟੋਟਕਾ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੂੰ ਜੜ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਸਿਆ। ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਬੜਾ ਸਸਤਾ, ਮੁਫ਼ਤ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਨ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ। 1966 ਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ੁਕਾਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਬਣਨਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੇ ਘੇਰੀ ਰਖਿਆ। ਕਦੀ ਪੂਰੇ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਕਦੀ ਅਧੇ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਘੂੰ ਘੂੰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਸੁਣਨੀ ਪਈ। ਜ਼ੁਕਾਮ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੇ ਪਰ ਸਨਿਆਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸੇ ਗਏ ਨੁਸਖ਼ੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਜ਼ਮਾਣ ਦੀ ਤੜਪ, ਇਛਾ ਤੀਬਰ ਬਣ ਗਈ । ਦੂਜਾ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਕਾ ਵੀ ਐਸਾ ਬਣਿਆ ਕਿ ਦਾਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ, ਘੀ, ਤੇਲ ਆਦਿ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਨੁਸਖ਼ਾ ਅਜ਼ਮਾਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਚੰਗਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੁਸਖ਼ੇ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਂਦੇ ਪੂਰਾ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ ਪਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਜੀ ਹੁਣ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨੁਸਖ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਹਿਰਦ 'ਸੂਰਾ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਹੋਰ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਸਿਖ, ਅਭਿਆਸੀ ਜਨ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਨਾਮ ਰੰਗ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਣ। ਸੋ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੁਸਖ਼ੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਧਨਵਾਦੀ ਬਨਾਉਣਗੇ ।

ਨੁਸਖ਼ਾ

(ਕੇਵਲ ਇਕ ਬੂੰਦ ਖਾਲਸ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ)

ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ (Mustard Oil) ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛੋਵਾਂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਆਮ ਕਰਕੇ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਜੋ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ, ਤੀਖਾਪਨ ਅਥਵਾ ਝਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਮੂੰਹ ਤੇ ਲਾਣ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੋ ਬੂੰਦ ਅੱਥਰੂ ਲਿਆ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸ ਸਰਸੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਸੁੰਘਣ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਰਸੋਂ ਦੀ ਕੁੜੱਤਨ ਯਾ ਝਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੇਜ਼ ਗੰਧ ਯਾ ਝਾਰ ਧਮਾਂ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੁਸਖ਼ੇ ਵਿਚ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਉਹ ਤੇਲ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਚੋਂ ਇਕ ਦੋ ਅੱਥਰੂ ਲਿਆਣ ਦਾ ਗੁਣ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਰਤਣਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਐਸਾ ਤੇਲ ਨ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ 'AGMARK' Grade One, ਸੀਲਬੰਦ ਡਬੇ ਵਾਲਾ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਥੋੜਾ ਜੇਹਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਜਾਇ ਕਿਉਂਕਿ ਗਰੇਡ-ਵਨ ਦਾ ਇਹ ਤੇਲ ਗੌਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਸਰਟੀਫ਼ਾਈਡ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਤੀਖਣਪਨ ਯਾ ਝਾਰ 0.25 ਤੋਂ 0.40 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਨੁਸਖ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਹੈ।

www.AKJ.org

ਵਰਤਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਖਾਲਸ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਹੱਥ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਉਂਗਲੀ ਦੇ ਉਤਲੇ ਪੋਟੇ ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਨੱਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋਨੋਂ ਰਾਸਕਾਂ (ਨਾਸਾਂ) ਅੰਦਰੋਂ ਦੀ ਚੋਪੜ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਹ ਕੁਝ ਸਕਿੰਟ ਯਾ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਉਪਰ ਖਿਚਣਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਸਾਹ ਕਢ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੇਲ ਦਾ Essential Cil ਅਥਵਾ ਝਾਰ ਯਾ ਕੁੜੱਤਣ ਦਿਮਾਗ, ਗਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਅਪਣਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੋ ਬੂੰਦ ਜਲ ਅਥਵਾ ਅਥਰੂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਸ ਇਤਨਾ ਹੀ ਨੁਸਖ਼ਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

ਨੁਸਖੇ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਰਾਤ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕਤ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਚੋਪੜਨਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਹਛਾ ਵਕਤ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਨ ਦ ਵਕਤ ਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਸੇ ਕੰਮ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਕ ਦਿਨ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕ ਬੂੰਦ ਖਾਲਸ ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੂੰ ਜੜ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਅਖਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ, ਸਿਰ ਦਰਦ ਠੀਕ ਰਖਦਾ ਹੈ।

ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਭਿਆਸੀ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ, ਕੀਰਤਨੀਏ,ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵਲੀਨ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੰਸਲੇ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨ ਜੋ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਲਮਸਤ ਰਹਿੰਦ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਸਖੇ ਵਲ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਮਾਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨੁਸਖਾ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਅਧੀ ਥਕਾਵਟ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਕੇਸ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਜਨ ਅਗਰ ਸਿਰ ਤੇ (ਤਾਲੂ ਸੇਧ ਦਾ ਸੀਸ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿਸਾ ਜਿਥੇ ਜੂੜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਸਰਸੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਜਸ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਧੀ ਥਕਾਵ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦਿਮਾਗ ਵਿ ਤਰਾਵਟ ਤਾਜ਼ਗੀ ਤੇ ਖੇੜਾ ਬਨਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਮ ਸ਼ਕਾਇਤ

ਇਹ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸੁਨਣ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤ ਸੁਕੇਸ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੂੰ ਸਹੇੜਨਾ ਹੈ, ਸਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਜਨ ਸਕੇਸ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਨਾ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਕੇਸ਼ਾਂ ਦੇ Natural ਕੁਦਰਤੀ ਗੁਣ ਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾਣ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ (ਕੋਰੇ) ਰਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸਜਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਦਲੀਲ ਦੇਣੀ ਇਥੇ ਕਾਫੀ ਹੋਏਗੀ।

ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਹਿਸਾ Head (ਸਿਰ) ਅਥਵਾ ਸੀਸ ਹੈ। ਯਾ ਇਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਦਫਤਰ ਦਾ (Head of the department ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਥਵਾ ਸਰਦਾਰ ਯਾ ਸਿਰਤਾਜ ਹੈ) ਹੁਨ ਜੇਕਰ (Head of the department) ਸੀਸ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ, ਆਦਿ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਰਖਿਆ ਜਾਇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂਜਨਾ, ਧੋਨਾ, ਨਵਾਨਾਂ ਇਝ ਹੀ ਸਮਝੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਫਤਰ ਦੇ ਵਡੇ, ਮੋਢੀ(Head of the department)ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਸ ਦਫਤਰ ਦੇ ਭੰਗੀ, ਚਪੜਾਸੀ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬਾਬੂਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲਗਿਆ ਰਹਿਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਧਰ ਖਾਸ ਕਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਿਧਰੇ Head of the Department, ਸੀਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੰਦਾਂ, ਮੈਲਾ, ਨਹੀਂ ਰਖ਼ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਕੇਸ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਿਤਾ- ‡

www.AKJ.Org

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ...

(ਭਾਈ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜਗਤ' ਫਤੋਵਾਲ)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਲੀਲਾ ਦਾ ਅੰਤ ਹਿਸਾਬ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਸਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਸੂ ਪੰਛੀਆਂ ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਪਤਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਤੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਜ਼ਰੇ ਜ਼ਰੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਕਾਦਿਰ ਕਰੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਰਚੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਹਰ ਵਸਤੂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਆਪੇ ਹੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਘੋਲ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਨਾਗਨੀ ਦਾ ਐਸਾ ਜਾਲ ਧ੍ਰਤੀ ਤੇ ਵਿਛਾ ਛਡਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਨਾ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਵਿਆਪਕ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਸਤਿ ਪੁਰਖ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾਂ ਇਤਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਜੂ ਫਰਕਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਝੂਠੇ ਮਸਲੇ ਘੜ ਘੜ ਸਮਾਜ ਦਾ ਖੂਨ ਨਚੋੜ ਛਡਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਮਨਮੁਖ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਅ ਸ਼ਕਾਂ ਸਾਦਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਉਤਾਰ ਛਡੀਆਂ ਰਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸੂਲੀਆਂ ਤੇ ਟੰਗ ਦਿਤੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਵਾਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਗਊ ਗਰੀਬ ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਹੋਏ। ਸਾਧ ਮਹਾਤਮਾਂ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਰੱਬੀ ਪਿਆਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਖਣ ਲਈ ਬੜੇ ਦੁਖ ਝਲੇ ਤੇ ਜਾਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਤੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਢਿਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਮਗਰ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰਜਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਬਗਲ ਵਿਚ ਰਖ ਰਖ ਬੜੇ ਖੂਨੀ ਫਤਵੇ ਗਰੀਬਾਂ ਪਰ ਚਲਾਏ ਤੇ ਇਨਾਂ, ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਧ੍ਰਤੀ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਲਗੀ ਤੇ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਦਾ ਆਸਣ ਡੋਲਣ ਲਗਾ। ਸਮੂਹ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਸਚ ਖੰਡ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰਲਕੇ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿਹ ਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ ਵਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਵੋ। ਸਿਧ ਜਤੀ ਯੋਗੀ ਜਨਤਾ ਪਹਾੜੀ ਲੁਕ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕੇ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਦੁਖੀ ਪੁਕਾਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਐਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਘਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਸੰਸਾਰ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮੂੰਹ ਦੇਵਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਂਦੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਆਸਣਾਂ ਤੇ ਆਨ ਬਿਰਾਜੇ।

ਇਹ ਸੀ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਤੇ ਬਾਬਰ ਹਕੂਮਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਤਲਿ-ਆਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗਊਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ ਤੇਖੂਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ, ਸਾਧੂ ਫ਼ਕੀਰ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜੇਲਖਾਨੇ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਹਿੰਦੂ ਬਹੂ ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤ ਲੁਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨੀ ਫ਼ਤਵੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗਾਜਰ ਮੂਲੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਟਵਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਜਾਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਖਦਾ।

---

‡ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਨਾ ਇਕ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਦਿਮਾਗ, ਸੇਹਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਨਾਇ ਰਖਨਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਹੁਨ ਰਹੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੀ ਗਲ। ਸੋ ਜ਼ੁਕਾਮ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਸਖਾ ਇਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਠੀਕ ਉਤਰਨ ਤੇ ਲਿਖਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਸਜਨ ਅਜ਼ਮਾਨਾ ਚਾਹੁਨ ਉਹ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਖੁਦ ਲਾਭ ਉਠਾਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਨ।

———

www.AKJ.Org

ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣੀ ਗਈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਏ ਭੋਏਂ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਤੇ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਆ ਗਈ। ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਫੁਲ ਵਰਸਾਏ ਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਜਿਹੜਾ ਅਜ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਵਿਚ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਇਆਂ ਜਸ਼ਨ ਹੋਏ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਸਤਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਜਦੋਂ ਰਾਏ ਬਲਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਪੀਰ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।

ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਪਾਰ ਕੌਤਕ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਐਸੇ ਮਿਠੇ ਬਚਨ, ਜਿਹੜੇ ਅਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਹਨ ਮੁਖ ਤੋਂ ਉਚਾਰੇ, ਤੇ ਪਾਂਧੇ ਕਾਜ਼ੀ ਇਕ ਗਲ ਦਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ। ਆਪ ਅਠੋਂ ਪਹਿਰ ਰੱਬੀ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਮਖ਼ਮੂਰ ਰਹੇ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਸੇ ਟਿਕਾਣੇ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਕਦੇ ਭੁਖ ਪਿਆਸ ਵਿਆਪਕ ਹੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦੇਣ ਲਈ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸੱਪਾਂ ਕੋਲੋਂ ਛਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਮੁਖ ਤੇ ਕਰਵਾਈ। ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਦੇ ਕਹਿਣੇ ਵਾਕਈ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਬਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭੁਖੇ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ। ਡਿਗਦੇ ਪ੍ਰਬਤ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜੇ ਤੇ ਰੋਕੇ ਤੇ ਉਨਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਵਿਤਰ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੀ ਜਿਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਨ ਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਤੇਲ ਦੇ ਕੜਾਹੇ ਛੱਡੇ ਸੀ।

ਇਹ ਆਪ ਦਾ ਧਰਮ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣ ਦਾ ਕਮਾਲ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਕੋਧਰੇ ਵਿਚ ਦੁਧ ਤੇ ਜਾਬਰ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਦੇ ਤਿਪਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਕੇ ਦਿਖਾਏ ਸੀ। ਬਾਬਰ ਜਿਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮੋ ਰੋਕਣਾਂ ਤੇ ਸਚ ਵਲ ਜੋੜਨਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰੀਠੇ ਮਿਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅਜ਼ਾ ਤੀਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਦਸਾਂ ਜੋਤਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਆਪਣੀ ਧੁਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਗਏ। ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤਰਲੋਕੀ ਚਕਰ ਲਾਏ ਤੇ ਭੁਲੜ ਇਨਸਾਨ ਰਬ ਦੀ ਤਰਫ ਜੋੜ ਛਡੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਪਵਿਤਰ ਮੁਖ ਵਾਕ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰਬਾਨੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਕਰਮਿ ਵਸੈ ਮਨ ਆਇ।' ਸਚ ਮੁਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੇ ਜੋ ਚਾਹੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰਨ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ੨ ਬਰਸਾਂ ਪਾਣੀ ਢੋਣੇ ਪਏ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ ਨੇ ਤੱਤੀ ਤੱਵੀ ਤੇ ਆਸਣ ਜਮਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਅਖਰ ਬੜੀ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗਰੰਥ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਚਾਰੇ ਪੁਤਰ

ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਨਾਮ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਨਛਾਵਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਰਪਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਾਸ਼। ਸਾਡੇ ਮੁਖੀ ਸਿਖ ਲੀਡਰ ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਵਡਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੋਮਾਂ ਕਿਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਭਣਾਂ। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਅਣੀਆਲੇ ਤੀਰ ਖੋਬੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ। 'ਮਨ ਜੀਤੇ ਜਗ ਜੀਤ' ਇਕ ਦਿਨ ਸੰਸਾਰ ਝੁਕ ਜਾਏਗਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ਮੂਹਰੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਰਹਤਵਾਨ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਜਿਵੇਂ ਮਛਲੀ ਤੈਰਦੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ। ਜਿਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਲਜੁਗ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

www.AKJ.org

ਸੂਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ
ਦੂਜਾ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ

੨੧ ਜੂਨ ੧੯੬੮ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 'ਸੂਰਾ ਪ੍ਰੈਸ' ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੰਗੀ ਜਥਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਭੀ ਇਸ ਮੁਖਵਾਕ ਦਾ ਨਿਕਲਿਆ—

ਜਾ ਕਉ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗੋ ਇਸ ਜੁਗ ਮਹਿ, ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ ॥

ਜੋ ਕਿ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪਰਤੱਖ ਅਸੀਸਾਂ ਭਰਿਆ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਪਰਚਾ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਭੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸੂਰਾ' ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੋ ਇਹ ਪਰਤੱਖ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦੀ ਆਪ ਹੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਰੰਗੀ ਵੇਲ ਵਿਚ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਰਲ ਕੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਗੱਜ ਵੱਜ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਸੁਆਰੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਲੀਸ ਗਾਉਂ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਮਿਤ ਅਰਦਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵੰਨਗੀ ਮਾਤਰ ਜੀਵਨ ਅਗਲੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭੋਗ ਤੋਂ ਬ ਦ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਪਵਿਤਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿਤੀਆਂ। ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ, ਆਈ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਫਲ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। (ਐਡੀਟਰ)

www.AKJ.Org